

ΦΟΗΙΤΕΑ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1965
ΑΡΙΘ. 44 - ΕΤΟΣ Δ'

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου Κονιτσιωτῶν «Ο ΑΩΟΣ»

ΓΡΑΦΕΙΑ: Βύσσης καὶ Καίρη 2 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Ἐσωτερικοῦ : Δρ. 60 — Κοινοτήτων : Δρχ. 100 — Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 6

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟΝ

Ἔλης: ΤΑΚΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΟΥΛΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
Τυπογραφείου: Κ. Ἀθανασίου, Ἀριστοφάνους 9 — Περιστέρι

Ἀνταποκριτῆς ἐν Κονίτση: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

Ν. ΤΣΑΚΑΣ, Ε. ΣΟΥΡΛΑΣ, ΑΡ. ΠΥΡΡΟΣ, Σ. ΓΚΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΟΡ. ΜΑΝΘΟΥΛΗΣ, Α. ΕΥΘΥΜΙΟΥ, Χ. ΓΚΟΥΤΟΣ

Ἐμβάσματα: ΔΗΜ. ΜΗΛΙΓΚΟΝ, Λεωφ. Ἀλεξάνδρας 83 (Τομεὺς 702)

Ἀλληλογραφία: Ι. ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΝ, Ἀλ. Σούτσου 5 — Ἀθήναι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΚΩΝ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ	: Ὑφάντριες τῆς Ὑφαντ. Σχολῆς Κονίτσης
ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ	: Γιά τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἐπαρχίας μας (Δ')
Α. ΕΥΘΥΜΙΟΥ	: Δάσκειλοι καὶ Σχολεῖα Κονίτσης
ΝΙΚΟΛ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ	: Τὸ Ξεπροβόδημα ἄλλοτε καὶ τώρα
ΣΤΑΥΡΟΥ ΓΚΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ	: Περὶ Πεκλαρίου καὶ Μολίστης
ΤΑΚΗ ΠΑΠΑΔΗΜΟΥΛΗ	: «ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ» Ἡ Ἀμυδαλιὰ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ	: Νέα ἀπ' τὴν Πατρίδα

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΜΑΣ

Τοῦ κ. ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΕΡΟΣ 4ον

Στὰ προηγούμενα ἄρθρα μας εἶδαμε, τί θὰ μπορούσε νὰ γίνη γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐπαρχίας μας, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς πρωτογενούς καὶ τριτογενούς παραγωγῆς (γεωργοκτηνοτροφίας καὶ παροχῆς τουριστικῶν ὑπηρεσιῶν). Μᾶς μένει τώρα νὰ ἐξετάσουμε, γιὰ νὰ κλείσουμε αὐτὸν τὸν πρῶτο κύκλο τῶν σκέψεων, τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐπαρχίας μας καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς δευτερογενούς - μεταποιητικῆς παραγωγῆς (Βιοτεχνίας, Βιομηχανίας κλπ.).

Ποιῆς δυνατότητες ὑπάρχουν στὴν Ἐπαρχία μας. Ποιῆς πιθανότητες βοήθειας ὑπάρχουν. Ποιῆς κατευθύνσεις πρέπει ν' ἀκολουθηθοῦν κλπ.

1. Ἀναμ비스θήτητα, μεγαλύτερες πιθανότητες ἔχει νὰ προκόψῃ, ὁ,τιδήποτε γίνει στὴν Ἐπαρχία μας καὶ στὸν τομέα τῆς μεταποιητικῆς δραστηριότητας, ἂν τοῦτο ἀναπτυχθῆ παράλληλα καὶ ἐντελῶς σύγχρονα μὲ τὶς ἄλλες δραστηριότητες, γιὰ τὶς ὁποῖες μιλήσαμε στὰ προηγούμενα ἄρθρα μας.

Πρῶτα καὶ κύρια, γιὰ αὐτὲς (ἢ πρωτογενῆς καὶ τοιτογενῆς παραγωγῆ) σ' ὠριμένους κλάδους, ἀποτελοῦν τὴν προϋπόθεση τῆς ἀνάπτυξής των.

Δεύτερο γιὰ τὸ ἄμεσο καταναλωτικὸ κοινό, πού θὰ στηρίξῃ τὶς μεταποιητικὲς αὐτὲς ἐπιχειρήσεις, στὰ πρῶτα τους θήματα, εἴτε τὸ θέλουμε εἴτε ὄχι θᾶναι οἱ κάτοικοι τῆς γύρω περιοχῆς, πού γι' αὐτὸν τὸ λόγο πρέπει νὰ διαθέτουν κάποια ἐγοραστικὴ ἱκανότητα.

Τρίτο, γιὰ τὸ γενικώτερο κλίμα τῆς ἀνάπτυξης πού θὰ δημιουργηθῆ μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἄλλων δοαστηριοτήτων τῆς παραγωγῆς, ἐνθουσιάζει, παρασέονει, ἐμπνέει, παροακινεῖ πρωτοβουλίες καὶ δίνει ἐλπίδες. Πράγματα, πού εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἀνάληψη τῶν κάποιων κινδύνων πού θὰ ἔχη μοιραία, μιὰ καινούργια ἐπιχειρησιακὴ δραστηριότητα σὲ παρθένα περιοχή.

Φυσικά, ἀπὸ ἄλλους λόγους, λ.χ. παροδοσιακούς, δὲν ἀποκλείεται ἡ ὑπαρξη μιᾶς ἐντονης βιοτεχνικῆς ἢ βιομηχανικῆς δοαστηριότητος, σὰ μιὰ ὄαση, δηλοδὴ χωρὶς τὴν παράλληλη ἀνάπτυξη τῶν ἄλλων τομέων τῆς παραγωγῆς, ὅπως γίνεται σήμερα μὲ τὴν Καστοριά, στὸν τομέα τῆς ἐπεξεργασίας τῶν γουναρικῶν, στὴ Σίφνο καὶ στὸ Ἀγιάσσο τῆς Μυτιλήνης, στὸν τομέα τῆς κεραμεικῆς κλπ.

Ὅμως ὁ κανόνας πού θέσαμε παραπάνω, εἶναι τὸ συνήθως συμβαῖνον. Γιὰ νὰ ἀποφύγουμε τοῦ λοιποῦ τὶς κάποιες μικρὲς, προσωρινὲς ἀπαγοπεύσεις πού εἶχαμε λ.χ. ἀπὸ τὴν ἴδουση τοῦ Τυροκομείου καὶ τοῦ χειροτεχνικοῦ ἐργαστηρίου ὑφαντουργίας στὴν Κόνιτσα,

Ἀκόμα, οἱ πιθανότητες προκοπῆς τῆς μεταποιητικῆς δοαστηριότητος στὴν Ἐπαρχία μας θὰ πολλαπλασιασθοῦν, ἂν παοάλληλα μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐπαρχίας μας, ἔχουμε μιὰ γενικώτερη σὲ πανελλαδικὴ κλίμακα, διοικητικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀποκέντρωση, πού θὰ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὸ ἀνέβασμα τοῦ βιοτικῆ καὶ πνευματικῆ ἐπιπέδου τῶν γειτονικῶν πρὸς τὴν ἐπαρχία μας περιοχῶν. (Ὁλόκληρο τὸ Νομὸ Ἰωαννίνων, Καστοριάς, Κοζάνης κλπ.). Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχουμε νὰ παοατηρήσουμε, πὼς τὰ ποάνμματα ἀπὸ τὴν πλευρὰ αὐτῆ ἀοχίζουν νὰ ἐμφωνίζονται, πάοα-πολύ ἐνθαρρυντικά. Μὲ τὸ ἄνοιγμα τοῦ δρόμου πρὸς τὴ Μακεδονία, θὰ βοεθοῦμε ἀνάμεσα στὰ Γιάννενα, πού τὸν τελευταῖο καιοδ, παοουσιάζουν ὄψη ἀνθούσας πολιτείας, τὴν Πτολεμαῖδα, πού μετατρέπεται στὸ Ροῦρ τῆς Ἑλλάδας (ὁ πληθυσμὸς της ἀπὸ 3000 κατοίκους πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἔφθασε τὶς 14 000 κι ἔχει τάση νὰ πάη στὶς 20.000 καὶ ἡ ὄλη της ὄψη, εἶναι ὄψη μεγαλοῦπολης) καὶ τὴν Καστοριά, πού τὸν τελευταῖο καιοδ στὰ ἐογαστήοιᾶ της (γουναράδικα) δουλεύουν πάνω ἀπὸ 3500 τεχνίτες. Δὲν πρέπει ἀκόμα νὰ μᾶς διαφεύγει, τὸ τεράστιο οἰκονομικὸ ἐνδιαφέρον πού ἔχει ὁ νέος δρόμος πρὸς τὴ Μακεδονία. Εἶναι βέβαιο πὼς σὲ λίγο καιοδ θὰ γίνη τὸ κανάλι διοχέτευσης ὄλων τῶν προϊόντων τῆς Κεντρικῆς καὶ Δυτικῆς Μακεδονίας πρὸς τὴν Ἡπειρο καὶ τὴν Εὐρώπη, κι ἀνάποδα.

2. Μεταξὺ Βιοτεχνίας καὶ Βιομηχανίας, τὰ ὄρια εἶναι δυσδιάκριτα. Οἱ διαφορὲς δὲν εἶναι τόσο ποιοτικὲς, ὄσο ποσοτικὲς. Ἡ ἐκτίμηση τοῦ πότε ἔχουμε Βιοτεχνία καὶ πότε Βιομηχανία, εἶναι θέμα μᾶλλον πού ἀνάγεται στὸν ἀριθμὸ τῶν ἀπασχολουμένων, στὸ

βαθμὸ τῆς μηχανοποίησης καὶ ὀργάνωσης, στὸν ὄγκο τῆς παραγωγῆς καὶ στὸν κύκλο τῶν ἐργασιῶν σὲ σχέσηη πρὸς τὴ φύση τοῦ παραγόμενου προϊόντος.

Ὅταν μιλάμε γιὰ ἀνάπτυξη τῆς μεταποιητικῆς παραγωγῆς στὴν Κόνιτσα, ἀναμφισβήτητα — ὅπως καὶ γιὰ ὅλες τὶς παρόμοιες ἐλληνικὲς ἐπαρχίες — ἐννοοῦμε τὴν ἀνάπτυξη τῆς βιοτεχνικῆς παραγωγῆς, τουλάχιστον σὲ μιὰ πρώτη ἀρκετὰ μακρόχρονη φάση.

Πρῶτα, γιὰτὶ κρίνουμε ἀπὸ τὶς ἀντικειμενικὲς καὶ ὑποκειμενικὲς συνθήκες τῆς ἐπαρχίας μας μὲ βάση τὰ σημερινὰ δεδομένα. Τὶς δυνατότητες κατανάλωσης. Τὶς δυνατότητες ἐξεύρεσης ἐργατοτεχνικοῦ προσωπικοῦ. Τὶς δυνατότητες χρηματοδότησης. Καὶ γενικά, ἀπὸ τὸν ρόλο ποὺ παίζει συνήθως ἡ βιοτεχνία στὴν ὅλη παραγωγικὴ διαδικασία ἐνὸς τόπου.

Δεύτερο, γιὰτὶ θεωροῦμε σὰν ἀπαραίτητο σταθμὸ ἀνάπτυξης, ὄλων τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξη χωρῶν, τὴ Βιοτεχνία. Ἡ πείρα μᾶς δίδαξε, πὼς μόνο διὰ μέσου αὐτῆς θὰ φθάσουμε στὴ βιομηχανία ἀξιώσεων. Ἐξ ἄλλου, σχεδὸν ὅλες οἱ ἀναπτυγμένες σήμερα χώρες, στηρίχτηκαν στὰ πρῶτα βήματα τῆς ἀνάπτυξής των, στὶς μικρὲς ἐπιχειρήσεις. Κι εἶναι ν' ἀπορῆ κανένας, πὼς στὴν Ἑλλάδα, ποὺ ἀπὸ καιρὸ ἐπεξεργάζονται μεγαλόπνοα καὶ πολυετῆ προγράμματα οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, δὲν ἔλαβαν ὑπ' ὄψη τοὺς αὐτὸν τὸν ἀπαράβατο κανόνα. Καὶ δὲν ἀσχολήθηκαν παρὰ μόνο μὲ τὶς μεγάλες ἐπιχειρήσεις τῶν πολλῶν ἑκατομμυρίων κεφαλαίων. Κι ἀγνόησαν τὴ Βιοτεχνία, τῶν μικρῶν κεφαλαίων, ἀπὸ τὴν ὁποία εἶχε ἀνάγκη ὁ τόπος. Σὰν μιὰ προπαρασκευὴ τῆς ἀπογείωσής μας. Σὰν ἓνα σχολεῖο προπαρασκευῆς ἀκόμα καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου στοιχείου ποὺ θὰ δουλέψῃ στὴ Βιομηχανία ἀργότερα. Σὰν ἓνα ἐπιχειρησιακὸ τύπο ποὺ θὰ κρατοῦσε στὸν τόπο τοὺς ὄλους τοὺς ἀγρότες ποὺ ἔφυγαν μὲ τὴ μετανάστευση.

Δὲν τὴν προγραμμάτισαν, δὲν τὴν χρηματοδότησαν, δὲν τὴν προστάτεψαν. Εἶναι θλιβερό, πραγματικὰ νὰ βλέπῃ κανένας στὶς στατιστικὲς τῶν χρηματοδοτήσεων νὰ ἔχη δοθῆ τὸ 23,6% στὴ Βιομηχανία, τὸ 12,8% στὸ Ἐμπόριο καὶ μόνο τὸ 2,4% στὴ Βιοτεχνία. Ἐνῶ ἡ Βιοτεχνία στὴν Ἑλλάδα, ἀπασχολεῖ πάνω ἀπὸ 400.000 ἀνθρώπους (ἡ Βιομηχανία μόνο 120.000 καὶ τὸ Ἐμπόριο 352.000) καὶ ἔχει σχεδὸν τὸ 39% τοῦ συνολικοῦ εἰσοδήματος ἀπὸ τὴ μεταποιητικὴ δραστηριότητα.

Τρίτο, γιὰτὶ σήμερα ἀκόμα καὶ στὶς προηγμένες βιομηχανικὲς χώρες ἡ Βιοτεχνία, σὰν μεταποιητικὴ δραστηριότητα τῶν ἀπομεμακρυσμένων καὶ ὀλιγανθρώπων περιοχῶν, ἄχι μόνο δὲν ἔχασε τὴ σημασία της, ἀλλ' ἀντίθετα, εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἡ σπονδυλικὴ οἰκονομικὴ στήλη τῶν περιοχῶν αὐτῶν ποὺ καθημερινὰ ὄλο καὶ ἐνισχύεται. Γιὰτὶ ἀποκτᾶ εἰδικὴ βαρύτητα στὰ θέματα τῆς κοινωνικῆς ἀποκέντρωσης. Στὰ θέματα τῶν ὑπεργολαβικῶν εἰδικευμένων κατασκευῶν μικροοργάνων καὶ ἐξαρτημάτων. Στὰ θέματα τῶν μεγαλυτέρων εὐκολιῶν προσαρμογῆς στὴν ποικιλία τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν συναρμολογήσεων κλπ.

Τέταρτο γιὰτὶ ἔχει διαπιστωθῆ ἐπιστημονικά, ὅτι τὸ μεγαλύτερο τμῆμα τοῦ εἴδους τῶν δραστηριοτήτων μεταποίησης, ποὺ θὰ ἐπιλέξουμε γιὰ τὴν Ἐπαρχία μας ἐπιτυχᾶν οἰκονομικώτερα ἀποτελέσματα ὅταν περιορίζονται σὲ μικρὰ ἐπιχειρησιακὰ μεγέθη (Βιοτεχνία).

Τέλος, γιὰτὶ ὅπως διαπιστώθηκε τώρα τελευταία, σὲ συνέδριο βιοτεχνῶν τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ποὺ ἔγινε στὴ Θεσσαλονίκη (Μάιο - Ἰούνιο 1965), στὶς χώρες τῆς Ε.Ο.Κ., ὑπάρχει μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ προϊόντα τῆς ἐλληνικῆς Βιοτεχνίας. Ὅχι μόνο γιὰ τὰ πρωτότυπα ὑφαντά μας (βελόντζες - κιλίμια κλπ) ἀλλὰ καὶ γιὰ ἄλλα προϊόντα ποὺ ἀπὸ λόγους οἰκονομικώτερης παραγωγῆς θὰ μπορούσαν νὰ κατασκευαστοῦν στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ μικρὲς βιοτεχνικὲς ἐπιχειρήσεις, ὅπως λ.χ. ἐξαρτήματα μηχανημάτων, ὄργανα, συναρμολογήσεις κλπ.

3. Ἄς δοῦμε τώρα ποιὲς βιοτεχνίες κατὰ τὴ γνώμη μας, θὰ μπορούσαν νὰ προκόψουν στὴν ἐπαρχία μας, μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα.

Στὴν πρώτη σειρά ἔρχονται, οἱ βιοτεχνίες ποὺ χρησιμοποιοῦν σὰν πρώτη ὕλη προϊόντα παραγόμενα στὴν ἐπαρχία μας.

α) Ὑφαντουργικὲς (ἀργαλεῖα). Μὲ τὶς σχετικὲς βιοτεχνίες: λαναριστήριον, κλωστήριον, βαφεῖο. Ἐδῶ περιλαμβάνουμε καὶ τὴν Ταπητουργία.

β) Βιοτεχνίες ξύλου: Μὲ τὶς σχετικὲς βιοτεχνίες. Σύγχρονο Πριστόριο καὶ ξηραντήριον Κλίβανον.

γ) Βιοτεχνίες ἐπεξεργασίας γάλακτος. Ἐξω ἀπ' τὸ Τυροκομεῖο Κονίτισης, θὰ μπορούσαν μικρὰ σύγχρονα ἐργαστήρια νὰ γίνουν κοντὰ στοὺς τόπους τῆς ποιμνικῆς κτηνοτροφίας.

δ) Βιοτεχνίες κονσερβοποιίας. Αὐτὲς θὰ συνδυασθοῦν μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς δεντροκαλλιεργείας ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων ἀνάπτυξης ζώων πρὸς πάχυνση.

ε) Μιὰ βιοτεχνία ἐξόρυξης, κοπῆς καὶ ἐπεξεργασίας τῶν κόκκινων μαρμάρων Ἀγίας Παρασκευῆς (Κερασόβου).

στ) Μιὰ βιοτεχνία ἀπόσταξης λουλουδιῶν καὶ ἀρωματικῶν φυτῶν γιὰ τὴν παραγωγή

άρωμάτων. Ἡ βιοτεχνία αὐτὴ θὰ συνδυασθῆ καὶ μὲ τὴν καλλιέργεια σχετικῶν φυτῶν. Λεβάντας, χαμομηλιοῦ, ρήγανης κλπ. καὶ

ζ) Βιοτεχνίες Τουρισμοῦ (σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία συνήθεια οἱ ἐπιχειρήσεις ποὺ ἐκμεταλλεύονται τὰ νερά καὶ τὰ προσφέρουν στοὺς ἐπισκέπτες π.χ. λουτρά, θεωροῦνται ὅτι ἀνήκουν στὴν μεταποιητικὴ δραστηριότητα). Ἐτσι στὴν Ἐπαρχία μας θάχουμε ἐπιχειρήσεις λουτρῶν στὸν Ἀμάραντο, Κλειδωνιά καὶ Κόνιτσα. γιὰ τὶς ὁποῖες γράψαμε σὲ προηγούμενο ἄρθρο μας.

Στὴ δεύτερη σειρά ἔρχονται οἱ βιοτεχνίες ποὺ μποροῦν ν' ἀναπτυχθοῦν σὰν ἐπέκταση παρόμοιων βιοτεχνιῶν ποὺ εὐδοκимоῦν σὲ κοντινὲς περιοχές. Π.χ.

α) Γουναράδικα ἐργαστήρια (ὅπως στὴν Καστοριά, μὲ τὸ ἄνοιγμα τοῦ δρόμου πρὸς τὴ Μακεδονία).

β) Βιοτεχνίες ἀσημουργικῆς καὶ Βιοτεχνίες βυρσοδεψίας (ὅπως στὰ Γιάννενα).

γ) Βιοτεχνίες κεντιτικῆς κλπ. (ὅπως στὸ Μέτσοβο) κλπ.

Στὴν τρίτη σειρά ἔρχονται οἱ βιοτεχνίες Εἰδίκευσης, αὐτὲς ποὺ ἀπαιτοῦν μικρὰ κεφάλαια ἐγκατάστασης καὶ κίνησης, λίγους ἀνθρώπους (τῶν ὁποίων ὅμως οἱ ἀποδοχῆς, συμμετέχουν σὲ ὑψηλὸ ποσοστὸ στὴ διαμόρφωση τοῦ κόστους τῶν προϊόντων), ἔχουν μικρὸ κόστος μεταφορᾶς καὶ χαμηλὸ συντελεστὴ συγκέντρωσης τοῦ κλάδου (ὅταν δηλοδὴ μεγαλώνουν καὶ φθάνουν σὲ βιομηχανικὰ μεγέθη τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς των ἐντὶ νὰ ἐλλατθῆ, μεγαλώνει) κλπ.

Σὰν τέτοιες θὰ μπορούσαν, σὲ μιὰ περίοδο ἀνάπτυξης τῆς περιοχῆς νὰ ἀναπτυχθοῦν:

1) Βιοτεχνίες ἐτοίμων ἐνδυμάτων καὶ πλεκτῶν.

2) Βιοτεχνίες κατασκευῆς μικρῶν μεταλλικῶν ἐξαρτημάτων μηχανημάτων.

3) Βιοτεχνίες κατασκευῆς ἀναπτήρων, ραδιοφῶνων, τρανζίστορς κλπ.

Οἱ βιοτεχνίες αὐτὲς θὰ βασισθοῦν κυρίως σὲ ξένη κατανάλωση. Εἶναι θέμα δογάνωσης τῆς λήψης τῶν παραγγελιῶν ἀπὸ ἄλλους μεγαλύτερους δογανισμοὺς τοῦ ἐσωτερικοῦ ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Εἶναι μᾶλλον βιοτεχνίες εἰδίκευσης καὶ ὑπεργολαβίας.

Δὲν θὰ θέλαμε γιὰ λόγους χώρου τοῦ περιοδικοῦ νὰ ἐπεκταθοῦμε σὲ μεγαλύτερη ἀνάλυση τῶν παραπάνω βιοτεχνικῶν κλάδων. Ὅμως κρίνουμε σκόπιμο νὰ κάνουμε δύο-τρεῖς παρατηρήσεις λ.χ. Στὶς ὑφαντουργικῆς βιοτεχνίες ποὺ χρησιμοποιοῦν τὸ ντόπιο μαλλί, γιὰ νὰ φτιάχνουν φλοκάτες - κιλίμια κλπ. οἱ ντόπιοι ἀργαλεῖοι ν' ἀντικατασταθοῦν μὲ τοὺς σύγχρονους ἀργαλεῖους, αὐτοὺς ποὺ λένε «τῶν οἰκοκυρικῶν σχολῶν». Παρατηρήθηκε ὅτι ἡ κατασκευὴ τῶν κιλιμιῶν, μ' ἓνα σύγχρονο ἀργαλεῖο, ἐφίλνεται στὶς γυναῖκες ποὺ ἐογάζονται μόνες τους, στὰ σπίτια τους, μεροκάματο ἀπάνω ἀπὸ 40 δραχμῆς, γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῆς πρώτης ὕλης μὲ τὸ κιλίμι (ὄχι βέβαια τὸ ποιμενοβλάχικο, ἀλλὰ τὸ ἄλλο τὸ λεγόμενο «καϊνοῦρι») φθάνει περίπου στὸ 229%, δηλοδὴ τριπλασιάζεται μὲ τὴν ἐργασία τοῦ ἀργαλεῖοῦ ἢ ἀξία τῆς πρώτης ὕλης. Πράγμα ποὺ εἶναι πολὺ σημαντικό γιὰ τὸ πολὺ χαμηλὸ εἰσόδημα τῶν συνεπαρχιωτῶν μας. Γιὰ νὰ μειώσουμε ἀκόμα τὸ κόστος τῆς πρώτης ὕλης, καὶ ν' συζητήσουμε τὰ εἰσοδήματα τῶν συνεπαρχιωτῶν μας, θὰ πρέπει μέσα στὴν Κόνιτσα νὰ φτιαχθῆ ἓνα λαναριστήριο σύγχρονο κι ἓνα βαφεῖο.

Οἱ βιοτεχνίες ξύλου στὴν Κόνιτσα, δὲν ἔχουν τὶς περισσότερες φορὲς ντόπιο ξύλο ἀποξηραμένο καὶ χρησιμοποιοῦν ξένο ξύλο. Λένε ὅτι τὸ ντόπιο ξύλο, ἐπειδὴ κόβεται τὴν ἀνοιξη, ποὺ τὰ δέντρα εἶναι γιομάτα χυμοῦς, σκουληκιάζει. Εἶναι ἐνάγκη λοιπὸν νὰ γίνῃ ἓνας ξηραντήριος κλίβανος στὴν Κόνιτσα, ποὺ μαζὺ μ' ἓνα σύγχρονο πριστήσιο, θὰ καταστήσῃ τὴν Κόνιτσα κέντρο ἐμπορίου ξύλου. Παραπέρα οἱ βιοτέχνες τοῦ ξύλου στὴν Κόνιτσα, θὰ μπορούσαν νὰ παίρνουν παραγγελίες γιὰ κατασκευὴ κουφωμάτων, ἢ κουτιῶν συσκευασίας καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδας. Θὰ μπορούσαν νὰ ἐπεκτείνουν τὴ δουλειὰ τους στὴν ἐπιπλοποιΐα. Νὰ κατασκευάζουν ἀπὸ καλὰ ξηρωμένο ντόπιο ξύλο, τὶς ὡραῖες κασέλλες (μὲ τὰ ὡραῖα παραδοσιακὰ ξυλόγλυπτα ἀπέξω), ποὺ γίνονται ἀνάρπαστες στὴν ἄλλη Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικό. (Πληροφοροῦμαι ὅτι στὰ Γιάννενα ἓνας ἐπιχειρηματίας ἔκανε χρυσὲς δουλειὲς μὲ τὸ νὰ παράγει σὲ σειρά τέτοιες κασέλλες καὶ νὰ φροντίζει νὰ μοιάζουν μὲ παληές. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε τὴν παρόμοια βιομηχανία ποὺ ἀκμάζει σήμερον στὴν Ἰσπανία μὲ τὶς ἀντιγραφῆς τῶν παλιῶν ἀγροτικῶν ἰσπανικῶν ἐπίπλων). Ἀκόμα θὰ μπορούσαν νὰ κατασκευάζουν στὴν Κόνιτσα μικρὰ ξυλόγλυπτα μπιμπελό, ἀπὸ ντόπιο ἢ ἀπὸ ξένο ξύλο σὰν σὺτὰ ποὺ ἐποτελοῦν τὴν παραδοσιακὴ τέχνη τῶν Σαρακατσαναίων γκλίτσες, ρόκες, χαβάνια, σαομάτσες, ἢ τὴν παραδοσιακὴ τέχνη, ἄλλων εὐρωπαϊκῶν λαῶν, λ.χ. τῶν Κροατῶν, ποὺ παράγουν σὲ μεγάλους ἀριθμοὺς τὰ χειροποίητα ξύλινα μικροπράγματα, ξύλινες ψαλλίδες, ξύλινα πηρούνια ἢ κουτάλια μὲ ἀνάγλυφες παραστάσεις, σταχτοδοχεῖα, κολουοθραῦστες κλπ. Αὐτὰ εἶναι ζήτημα τόνου, ἴσως καὶ ἄλλων μηχανημάτων κάπως μεγαλύτερης ἀξίας, τὰ ὁποῖα ὅμως θὰ μπορούσαν οἱ Κονιτσιῶτες βιοτέχνες νὰ προμηθευθοῦν ἰδρύοντας μιὰ ἐνωσὴ ἀνάμεσά τους, ὥστε νὰ πάρουν μὲ κοινὴ συνδρομὴ ἓνα μονάχα μεγάλο μηχανήμα γιὰ νὰ ἐξυπηρετοῦνται ὅλοι.

4. Οί παραπάνω βιοτεχνίες στην Έπαρχία μας θα μπορούσαν ν' αναπτυχθούν και κατά τον κλασσικό τρόπο της συγκεντρωμένης άπασχόλησης, μ' ένα έργαστήριο στην Κόνιτσα ή σε κάποιο μεγαλοχώρι αλλά και κατά τον τρόπο της άποκεντρωμένης άπασχόλησης, όπου θα υπάρχει ένα κεντρικό έργαστήριο, που θα δίνει όμως δουλειά και σ' άλλους μεμονωμένους τεχνίτες στα χωριά των, στα σπίτια των. Σύστημα, που όπως είδαμε σ' άλλο άρθρο μας, είναι πλατειά διαδομένο στα εύρωπαϊκά κράτη, που έχουν όρεινους πληθυσμούς με τα ίδια σαν τα δικά μας προβλήματα, γιατί έπιδοτείται από το Κράτος, για να συγκρατήσει τους όρεινους πληθυσμούς. Είναι όμως φανερό, πως για να εφαρμοσθή και σε μās αυτό το σύστημα, χρειάζονται έκτος των άλλων τουλάχιστον δρόμοι, χρειάζεται πολιτιστική άνοδο στο χωριό, εύκαιρίες κάποιας στοιχειώδους ψυχαγωγίας κλπ. πράγματα που θα έπιτευχθούν μόνο αν αξιοποιηθή στο σύνολο ή περιοχή μας και από κάθε πλευρά. (γεωργοκτηνοτροφική - τουριστική).

5. Το δυσκολότερο πρόβλημα, στο θέμα της ανάπτυξης της Βιοτεχνίας στην Έπαρχία μας, είναι αναμφισβήτητα ή όργάνωσή της, ή χρηματοδότησή της, ή προγραμματισμός και ή διάθεση των προϊόντων της.

Το πρόβλημα αυτό, από μια πλευρά, είναι γενικώτερο και άφορά την ανάπτυξη της Βιοτεχνίας σ' όλες τις έπαρχιακές πόλεις της Ελλάδος. Άς το πλησιάσουμε περισσότερο.

Μπροστά μας έχουμε τρία παραδείγματα, παρμένα από την ίδια την Κόνιτσα, τα όποια θα μās οδηγήσουν να κάνουμε ώρισμένες έποικοδομητικές σκέψεις.

ΈΗ Ταπητουργική Σχολή της Κόνιτσας.

Το Χειροτεχνικό Έργαστήριο Έφαντουργίας της Κάτω Κόνιτσας και

Τα Έργαστήρια του Έρφανοτροφείου (έπιπλοποιείον - ραφτάδιο - ύποδηματοποιείον).

Και τα τρία παραδείγματα άμας, έχουν όργάνωση κατά κάποιο τρόπο βιοτεχνική, αν και στο βάθος, δεν πρόκειται παρά για σχολεία μαθητείας. Μόνο που έπειδή ένήκουν σε κάποιο όργανισμό, υπακούουν σε κάποιες έντολές, έκτελούν κάποιο πρόγραμμα και διαθέτουν τα προϊόντα τους — χωρίς πρόβλημα — κυρίως έκτος της περιοχής της Κόνιτσας.

Έξασφαλίζουν ένα σίγουρο μεροκάματο (έκτος βέβαια από το Έρφανοτροφείο) στους εργαζόμενους. Τα προϊόντα τους είναι ποιοτικά άνώτερα και χρηματοδοτούνται, ως πούμε κανονικά.

Όστόσο, οί τρεις αυτές «βιοτεχνίες», δεν παίζουν τον γενικώτερο ρόλο που θάπρεπε στην ανάπτυξη της έπαρχίας μας. Δεν αποτέλεσαν τη μαγιά, για τη δημιουργία κι άλλων παραλλήλων βιοτεχνιών, πράγμα όπως συνήθως συμβαίνει, δεν αναπτύχθηκαν δηλαδή τα λεγόμενα πολλαπλασιαστικά φαινόμενα της οίκονομίας, που σαν χιονοστιβάδα, αύξάνουν τον άριθμό των δραστηριοτήτων στις περιοχές που δρούν. Άντίθετα περιορίστηκαν στο ρόλο του σχολείου, και στο ξερό μεροκάματο που καταβάλλουν. Μόλις διαγράφηκε στον όρίζοντα ο κίνδυνος να ξεφύγουν από την προστασία των Έργανισμών που υπάγονται, ή μόλις έφυγε ο δάσκαλος που τα διεύθυνε, κινδύνεψαν να κλείσουν. Οί άπόφοιτοι του Έρφανοτροφείου — τουλάχιστο στα τελευταία χρόνια — σχεδόν κανένας δεν έμεινε στην Κόνιτσα, να συνεχίσει τη δουλειά του. Μεγάλος άριθμός μόλιςτα χρησιμοποίησε την τέχνη που έμαθε, στο πρώτο στάδιο του βιοπορισμού του και κατόπιν άλλαξε έπάγγελμα. Όλα αυτά μās δείχνουν πως τα παραπάνω παραδείγματα μας, ενώ σαν προσπάθειες είναι θαυμάσιες και έχουν σοβαρότατα θετικά στοιχεία, τα όποια μπορούν να γίνουν το μοντέλλο για εύρύτερο κύκλο δραστηριοτήτων, ώστόσο φαίνεται ότι έχουν και άρκετες άτέλειες, στον όλο τρόπο της ένεργείας των. Τους έλλειψε κάτι που τα άφησε σαν ξένο σώμα στην οίκονομία της έπαρχίας μας. Θα λέγαμε, δεν τα ένέταξε όργανικ άστην έπαρχία μας. Φοβάμαι, σε τελευταία άνάλυση, ότι αυτό συμβαίνει και με τις άλλες παρόμοιες προσπάθειες σ' όλες τις έπαρχιακές πόλεις της Ελλάδας.

Έρωτάται λοιπόν τί θάπρεπε να γίνει, προκειμένου βέβαια για μια γενικώτερη προσπάθεια που θα περιλάμβανε όλους τους χιλιάδες της Βιοτεχνίας;

ΈΗ ιδέα να υπάρχει κάποιος Κεντρικός Έργανισμός (Πανελλαδικός) κατ' έρχην που θα βοηθήσει στο σύνολό της την έπαρχιακή Βιοτεχνία, είναι το χωρίς άλλο το σίηρη σια πηη του όλου θέματος.

Τρεις προϋποθέσεις άπαραίτητες: Διαχωρισμός από τη Βιομηχανία. (λίγο δύσκολος βέβαια, αλλά άπαραίτητος). Διαχωρισμός από τη Βιοτεχνία και τις μικρές έπιχειρήσεις του Κέντρου. Και τελευταία, διακομματική συμφωνία και άπόφαση για την ίδρυσή του, όργάνωσή του, κατεύθυνσή του, σε τρόπο ώστε να μην καταποντισθή στις κομματικές αντιδικίες και άντεγκλήσεις.

ΈΗ Έλληνική Έπαρχιακή Βιοτεχνία (που περιλαμβάνει όλες τις μικρές μεταποιη-

τικές επιχειρήσεις) έχει ανάγκη από ιδιαίτερη φροντίδα για οργάνωση, τεχνική βοήθεια, προστασία, προγραμματισμό, χρηματοδότηση, προβολή και διαφήμιση. Θαλπωρή στα πρώτα βήματά της. Μελέτη κατά βάθος των προβλημάτων, της. Υπόδειξη εύκαιριών, ακόμα υπόδειξη των τάσεων, των στροφών και της ευαισθησίας του γούστου της αγοράς. Έξασφάλιση παραγγελιών. Έξασφάλισις μόνιμου έκθετηρίου και πρατηρίου πωλησεων στις μεγάλες πόλεις, στο έσωτερικό και έξωτερικό. Έχει ανάγκη να έλθη σε έπαφή με άλλους έμπορικούς ή βιομηχανικούς οργανισμούς στο έσωτερικό και στο έξωτερικό, που θα άπορροφάνε τα έμπορεύματά της κλπ. Παράλληλα δέ, έχει ανάγκη από μια άνεξαρτησία. Να βασισθή στις τοπικές πρωτοβουλίες. Να έκμεταλλευτή την έξυπνάδα, την επιχειρηματικότητα, την έφευρετικότητα και το λεγόμενο δαιμόνιο του Έλληνα επιχειρηματία.

Όλα αυτά βέβαια, δέν μπορούν οί μικρές έπαρχιακές επιχειρήσεις να τα έξασφαλίσουν από δική τους πρωτοβουλία. Είναι άδιανόητο, αυτή τή στιγμή να σκεφτώ τον Κονιτσιώτη βιοτέχνη νάρχεται σ' έπαφή με μια ξένη επιχείρηση για να κλείνη δουλειές, να παίρνη παραγγελίες ή ακόμα και να κ α τ α σ κ ε υ ά ζ η γ ι α ν α έ μ π ο ρ ε υ τ ή. Αυτά είναι δουλειά του Μεγάλου Κεντρικού Όργανισμού, ένισχυμένου οίκονομικά από το Κράτος. Ένός Όργανισμού που θάχη τή συγκρότηση από τή μια μεριά ένός Ίνστιτούτου για τήν Ανάπτυξη των έπαρχιακών μικρών επιχειρήσεων και από τήν άλλη, μιας Τράπεζας ανάπτυξης τής έπαρχιακής Βιοτεχνίας.

Ο οργανισμός αυτός, δέν πρέπει να είναι ένα κεντρομόλο γραφειοκρατικό παρακλάδι του Κρατικού Όργανισμού. Θα πρέπει να είναι μια ζωντανή μονάδα. Με γραφείο άποκεντρωμένης δραστηριότητας και πρωτοβουλίας, μέσα στην Κόνιτσα, όπως και στις άλλες μικρές έπαρχιακές πόλεις, άποτελούμενο από ειδικούς και ένημερωμένους έπιστήμονες (οίκονομολόγους - προγραμματιστές και τεχνικούς). Άνθρώπους που θάχουν μελετήσει το πρόβλημα κατά βάθος και θάχουν προσλαμβάνουσες από τα άλλα κράτη τής Εύρώπης όπου παρουσιάζονται τα ίδια θεματα.

Ο ρόλος τους θα είναι ή άμεση βοήθεια, παρακολούθηση, συντονισμός, τεχνική συμβουλή και οργάνωση στη βάση. Ίδρυση μικρών επιχειρήσεων από τήν άρχή όπου χρειάζεται, με τή συμμετοχή ή και χωρίς τή συμμετοχή των ιδιωτών ή των συνεταιρισμών. Φυσικά ή προοπτική θα είναι πάντοτε τελικά, να παραδοθούν στο σύνολό τους οί επιχειρήσεις αυτές στους ιδιώτες ή στους συνεταιρισμούς. Χρηματοδότηση των προσπαθειών που υπάρχουν και χωλαίνουν. Σαν Τράπεζα δέν θα πρέπει, ο οργανισμός αυτός να είναι συνηθισμένου τύπου. Τα κριτήριά του θα πρέπει να είναι εύρύτερα και θα ανάγωνται στη γενικώτερη ανάπτυξη τής έπαρχίας.

Φυσικά, ή δραστηριότητα του Όργανισμού αυτού θα ξεδιαλυθή σιγά-σιγά, έπ' τις μεγαλύτερες έπαρχιακές πόλεις, στις μικρότερες, ώσπου στο τέλος να γίνη το δεσπόζον όργανον τής έπαρχιακής ανάπτυξης. Τμήματα του Όργανισμού αυτού ειδικευμένα στους κλάδους των θα άποτελέσουν οί υπάρχοντες ειδικευμένοι οργανισμοί στην Ταπητουργία - Έλληνική Χειροτεχνία κλπ.

Κανέννας δέν άμφιβάλλει, πώς αν μια τέτοια προσπάθεια ξεκινήση, (άκόμα και τοπικά, στην Ήπειρο λ.χ. ακόμα και με τοπικές συνεταιριστικές πρωτοβουλίες), θα δημιουργηθή το κλίμα τής σιγουριάς και οί λιγοστές έποταμιεύσεις των συμπατριωτών μας θα σταματήσουν τον μόνιμο έκπατρισμό τους ή τήν άπαθησαύρισή τους σε λίρες. Θα έπενδυθούν παραγωγικά στον τόπο μας. Και θα γίνουν ή αίτία ν' άνοιχτούν παραπέρα δουλειές.

Άκόμα, μπορούμε να υπολογίζουμε πολύ και στους συμπατριώτες μας μετανάστες — κυρίως προς τις εύρωπαϊκές χώρες — που δέν θ' άργήσουν με το μικρό κομπόδεμα και τήν πείρα που άπόκτησαν έξω, να γυρίσουν στον τόπο μας και να γίνουν παράγοντες ανάπτυξης, ιδιαίτερα στο βιοτεχνικό τομέα. Άπό τελευταία δημοσιογραφική έρευνα ανάμεσα στους παραπάνω μετανάστες μας, διαπιστώθηκε ότι το 95% έπιθυμούν διακάως τήν έπιστροφή τους, άρκεί να έξασφαλίσουν έδώ κάποια δουλειά με σίγουρο μέλλον.

Η ιδέα τής δημιουργίας ένός Κεντρικού Όργανισμού Ανάπτυξης τής Έπαρχιακής Βιοτεχνίας, δέν είναι πρωτότυπη. Με κάποιες παραλλαγές, συζητήθηκε εύρύτατα τον τελευταίο καιρό, στα οίκονομικά περιοδικά του τόπου μας. Και αν τα πολιτικά γεγονότα του τελευταίου έξαμήνου δέν έπεφταν στη μέση, ίσως αυτή τήν στιγμή, ή ιδέα αυτή να είχε γίνει πραγματικότητα. Και το όλο θέμα μας να είχε προαχθή σημαντικά. Στα άναπτυγμένα κράτη που από πολύν καιρό, όπως είπαμε και στην άρχή, αντίληφθηκαν τή βαρύτητα του ρόλου τής Βιοτεχνίας στην ανάπτυξη ένός τόπου, ιδιαίτερα τής ολιγάνθρωπης έπαρχίας, στην συγκράτηση του πληθυσμού στις όρεινες και ήμιορεινες περιοχές, παρόμοιοι οργανισμοί ξεδιπλώνουν μια καταπληκτική αλλά και δεσπόζουσα σ' όλη τήν οίκονομία δράση. Έτσι στις ΗΠΑ υπάρχει ή ειδική SMALL BUSINESS ADMINISTRATION. Στην Σουηδία ο Είδικός Όργανισμός Τεχνικών και Μικροβιομηχάνων. Στην Όλλανδία ή Τεχνική Συμβουλευτική Υπηρεσία και το Τεχνολογικό Ίνστιτούτο.

→

ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΙ ΙΣΧΟΛΕΙΑ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Τοῦ κ. Α. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Στις 30 Ἰουλίου καὶ 16 Νομβρίου 1891 ὄμως συναντοῦμε τοὺς Χαρ. Φλώρο, Παν. Ρούβαλη, καὶ Χριστόδουλο Πύρρο, καὶ στίς 18 Ἰανουαρίου 1893 πάλι τοὺς ἴδιους ὅπως καὶ στίς 25 Φεβρουαρίου τοῦ 1894. Καὶ φαίνεται πὼς οἱ ἴδιοι διετέλεσαν ἐφοροεπίτροποι ὡς τὰ τέλη τοῦ Σχολικοῦ ἔτους 1896 - 97 διότι τὸ φθινόπωρο τοῦ 1897 συναντοῦμε νέους τοὺς, Γεώργιο Βεκιάρη, Ἰωάννη Π. Φλώρο, Κων. Ἡγουμενίδη, Σπυρ. Δ. Γκότζο, καὶ Μιχαὴλ Α. Ζήση (πενταμελῆς ἐφορία). Τὸ ἐπόμενο Σχολ. ἔτος φαίνεται πάλι πὼς ἀλλάξανε, διότι συναντοῦμε τὸν Χριστόδ. Πύρρο, καὶ ταμίαν τὸν Παν. Ρούβαλη. Στίς 7.10.1899 ἔγιναν ἐκλογές καὶ ἀναδείχτηκαν ἐφοροεπίτροποι οἱ Γεώργ. Π. Μπεκιάρης, Χαρ. Π. Φλώρος καὶ Βασ. Ἰωάννου, οἱ ὁποῖοι ὄμως τὸ ἐπόμενο Σχολικὸ ἔτος 1900 - 901 παρέδωσαν στοὺς Πέτρον Κ. Ζαφείρην (ταμίαν) Γεώργιον Δ. Νάτσην καὶ Σπύρον Λάμπου Ζτράβον. Αὐτοὶ παρέμειναν ὡς τίς 3.12.1902 ὅποτε παρέδωσαν στοὺς Γεώργιον Π. Μπεκιάρην, Λάζαρον Γ. Τσίλην (ταμίαν), Μιχ. Α. Ζήσην, καὶ Μιχαὴλ Σ. Πατέρα, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐκλεγῆ στίς 17.11.902. Στίς 14. 11.1904 ἔγιναν νέες ἐκλογές καὶ ἀναδείχτηκαν ἐφοροεπίτροποι οἱ Κων. Ἡγουμενίδης (γραμματεὺς) Λαζ. Τσίλης (ταμίας), Ἀθανάσιος Γουσγούνης, καὶ Ἀριστείδης Δ. Παπᾶς. Αὐτοὶ διηύθυναν ὡς τίς 12.1.907 ὅποτε παρέλαβαν οἱ Γεώργ. Π. Μπεκιάρης, Κ. Ἡγουμενίδης, Ἰωάν. Ἀδαμαντίου καὶ πάλι ταμίας ὁ Λάζ. Τσίλης, ποὺ εἶχαν ἐκλεγῆ στίς 10.12.1906. Σὲ ἓνα πρακτικὸ ὄμως τῆς 14.9.907 δὲν ὑπογράφουν οἱ Γ. Μπεκιάρης καὶ Κ. Ἡγουμενίδης ἀλλὰ μόνον οἱ Λ. Τσίλης καὶ Ἰ. Ἀδαμαντίου καὶ δύο νέοι, ὁ Χαράλαμπος Βασιλείου καὶ Ἀριστ. Παπᾶς. Σὲ ἓνα πρακτικὸ μὲ χρονολογία 14.12.1908, συναντοῦμε τίς ὑπογραφές τῶν Ι. Ἀδαμαντίου, Λαζ. Τσίλη, καὶ Ἀρ. Δ. Παπᾶ, καθὼς καὶ στὸ

ψήφισμα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτου Ἀναστασίου Γουσγούνη στίς 24 Ἰανουαρίου τοῦ 1910. Στίς 8 Αὐγούστου 1910 γίνονται ἐκλογές καὶ ἀναδείχονται ἐφοροεπίτροποι οἱ Μιχ. Α. Ζήσης (ταμίας), Ἀθαν. Γουσγούνης, Ἰωάν. Ἀδαμαντίου, Ζώης Ἰωάννου, Ζήσης Παπανίκος, καὶ Χαράλαμπος Κ. Λαμπρίδης. Τελευταῖοι ἐφοροεπίτροποι παρέλαβαν στίς 1. 7.1914 οἱ Λάζ. Τσίλης (ταμίας) Δημήτριος Παπαϊωαννίδης, καὶ Χρῆστος Ζ. Παπανίκος, ὁ ὁποῖος στίς 23.11.1914 παρέλαβε καὶ τὸ ταμεῖο ἀπὸ τὸν ὑπέργηρο πλέον Λάζ. Τσίλη.

Ἐδῶ τελειώνει ἡ σειρά τῶν ἐφοροεπιτρόπων τῶν Σχολῶν τῆς Κονίτσης οἱ ὁποῖοι παρέδωσαν πλέον τὸ ἔργον τοὺς εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἐπιτρόπους, καὶ τὴν ἐν γένει διοίκηση καὶ διαχείριση τῶν Σχολείων μαζὶ μὲ τὴν μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων ἀνέλαβε τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος.

Οἱ ἐφοροεπίτροποι, ὅπως προαναφέραμε, συνεδρίαζαν ταχτικὰ ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ ἐκάστοτε ἐπισκόπου ἀπὸ τὴν διαχείριση τῶν Σχολικῶν πόρων καὶ εἰσοδημάτων, τὴν ἀνέγερση καὶ συντήρηση τῶν Σχολικῶν κτιρίων, τὸν διορισμὸ διδασκάλων, παιδονόμων καὶ ὑπηρετριῶν τῶν σχολείων, τὴν διοργάνωση τῶν ἐξετάσεων μαζὶ μὲ τοὺς δασκάλους, καὶ τὴν παρακολούθηση τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς προόδου τῶν μαθητῶν.

Καὶ ὄχι μόνον τὴν διαγωγή καὶ συμπεριφορὰ τῶν μαθητῶν παρακολουθοῦσαν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων τῶν διδασκάλων, καὶ ὅταν παρέβαιναν τὰ καθήκοντά των ἢ παρεκτρεπόταν, τοὺς ἐπέβαλλαν πρόστιμα καὶ τιμωρίες ὅπως ἐμφαίνεται ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα ἔγγραφα.

Ἄριθ. Α'

(Σελὶς κώδικος 79ῆ)

«Οἱ ὑποφαινόμενοι ἐφοροεπίτροποι τῶν Σχολῶν ἄνω Κονίτσης ἐν πλήρει συνεδριάσει πρὸς σύσκεψιν περὶ τῶν ληπτέων μέτρων ἐπὶ τοῦ λα-

Στὸ Βέλγιο τὸ Ἐθνικὸ Κέντρο Τεχνικῆς Βοήθειας καὶ Ἐφαρμοσμένης Ἐρεῦνης. Στὴν Ἰταλία λειτουργοῦν 25 Ἐπαρχιακὰ Κέντρα παραγωγικότητος καὶ τὸ Ἐθνικὸ Ἰνστιτοῦτο Βιοτεχνίας. (Μόνον γιὰ πληροφορία ἀναφέρουμε ὅτι στὰ 1957, ἡ Ἰταλία ἐξήγαγε βιοτεχνικὰ καὶ χειροτεχνικὰ προϊόντα ἀξίας 120.000.000 δολλαρίων, ποὺ σημαίνει τρία δισεκατομμύρια ἑξακόσια ἑκατομμύρια ἑλληνικὲς δραχμές). Στὴν Γαλλία ἡ ὑπόθεση τῆς Βιοτεχνίας καλύπτεται ἀπὸ τὸ Κέντρο Τεχνικῶν, Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Μελετῶν καὶ ἀπὸ τὴν Γενικὴ Συνομοσπονδία Μικρομεσαίων Ἐπιχειρήσεων κλπ.

Εἶναι φανερὸ λοιπόν, πὼς μπορεῖ ἓνας τέτοιος Ὄργανισμὸς νὰ μὴν εἶναι ἡ Πανάκεια στὴν ὑπόθεση τῆς ἐπαρχιακῆς Βιοτεχνίας καὶ ἰδιαίτερα τῆς Βιοτεχνίας τῆς Ἐπαρχίας μας, ὄμως νομίζουμε ὅτι αὐτὸς θὰ δημιουργήσῃ μιὰ σταθερὴ βάση, πάνω στὴν ὁποία, μπορούμε νὰ στηρίξουμε σοβαρὰς ἐλπίδες βοήθειας καὶ συμπαράστασης ἀπὸ τὴν ὁποία ἀναμφισβήτητα ἔχουμε ἀπόλυτη ἐνάγκη.

δόντος, ὡς μὴ ὤφειλε, χώραν ἐπεισοδίου μεταξὺ τῆς διδασκαλίας τοῦ Παρθεναγωγείου ἡμῶν κας Εὐανθίας Δ. Χατζῆ καὶ τῆς νηπιαγωγοῦ κας Οὐρανίας Γ. Ζτράβου, ἀποφαινόμεθα ὡς ἐξῆς: Ἐπειδὴ ἐκ τῶν καταθέσεων τούτων ἀποδεικνύεται τρανώτατα ἡ ἐνοχὴ ἀμφοτέρων τῆς τε Παρθεναγωγοῦ καὶ Νηπιαγωγοῦ, ἐπειδὴ αἱ μεταξύ των διαμειφθεῖσαι ὑβρεῖς, καὶ δὴ ἐνώπιων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, ἀντικείμεναι δὲ ἐκ διαμέτρου τῇ δημοσίᾳ ἠθικῇ, οὐδενὶ ἀπολύτως ἐπιτρεπόμεναι καὶ αὐστηρῶς ὑπὸ τοῦ Νόμου τιμωρούμεναι, πρὸ πάντων δὲ εἰς αὐτὰς κληθείσας διὰ τὴν μόρφωσιν καὶ διαπαιδαγώγησιν τῆς τρυφεράς ἡμῶν νεολαίας. Ἐπειδὴ καὶ μετὰ τὴν προκαταρκτικὴν ἡμῶν πρὸς αὐτὰς ἐτυμηγορίαν ἐπὶ τῷ ἄνω αὐτῶν διαβήματι καὶ τὴν δοθείσαν αὐταῖς ρητὴν ἐντολήν, τοῦ νὰ μὴ δέχωνται πλέον ἐν ταῖς Σχολαῖς ἡμῶν πρόσωπα δημιουργήσαντα καὶ συντελέσαντα εἰς τὴν ὡς ἐρρέθη σκανδαλώδη κατάστασιν, οὐδόλως συνεμορφώθησαν,

Διὰ ταῦτα

Ἐπιεικῶς καὶ διὰ πρώτην καὶ τελευταίαν φοράν, ἀπέχοντες τῆς χρήσεως ποινῆς ἴσης τῷ βαρυτάτῳ αὐτῶν παραπτώματι, ἀρκούμεθα, μόνον εἰς τὴν ἐπιβολὴν προστίμου, ἑκατέρα αὐτῶν, τοῦ ἡμίσεος ποσοῦ ἐκ τοῦ μηνιαίου μισθοῦ τῆς, ἀνερχομένου τῆς μὲν πρώτης εἰς γρ. ἐννεήκοντα ὀκτῶ (98), τῆς δὲ δευτέρας εἰς γρ. ἐξήκοντα ἑπτὰ (67), κρατηθησομένου ἐκ τοῦ μισθοῦ των, μετ' ἐπιφυλάξεως, ὅπως ἐν τῇ ἀπειθείᾳ των πρὸς συμμόρφωσιν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ, ἢ καὶ ὑποτροπῇ των, προβῶμεν αὐθωρεῖ εἰς τὴν ἄμεσον ἀπὸ τῆς θέσεώς των παῦσιν.

Συνάμα δέ, θεωρήσαντες ἐνοχον καὶ τὴν ὀλιγωρίαν τῆς παιδονόμου Ἑλένης Μίχου Σταύρου, ἣτις ὤφειλεν ἐκ καθήκοντος νὰ καταστήσῃ ἐνήμερον τὴν Ἐφορείαν καὶ πρὸ τῆς γενέσεως καὶ ἅμα τῇ γενέσει αὐτῇ τοῦ ἐπεισοδίου, ὅτε καὶ θὰ ἐπεσοβεῖτο, καὶ δὲν θὰ ἐλάμβανον χεῖραι τοιαῦται ἀσχημονίαι, ἡμέλησε δὲ, ἐπιβάλλομεν ἐπίσης αὐτῇ πρόστιμον γρόσια δέκα (10) κρατηθησόμενα ἐκ τοῦ μισθοῦντος.

ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ

Ἑλληνικὰ Σχολεῖα τῆς Κόνιτσας φοιτοῦσαν καὶ πολλοὶ μουσουλμάνοι μαθητὲς καὶ μαθήτριες ἀκόμη, παρ' ὅλοπού κατὰ τὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ περασμένου αἰῶνα εἶχαν ἀποχτήσῃ καὶ δύο ὀθωμανικὰ Σχολεῖα (μεκτέπια). Καὶ αὐτὸ ὀφείλεται στὸ ὅτι ὅλοι οἱ μουσουλμάνοι τῆς Κόνιτσας εἶχαν μητρικὴ των γλῶσσα τὴν ἐλληνικὴν.

Ἡ ὑπέργρηη διδασκάλισσα Οὐρανία Τσιγαρίδα τὸ γένος Ζδράβου ἀπόφοιτη τοῦ Ἑλισαβετείου Παρθεναγωγείου Ἰωαννίνων, πού πρωτοδιορίστηκε τὸ σχολικὸ ἔτος 1889—90 στὰ Σχολεῖα τῆς Κόνιτσας ὡς νηπιαγωγός, μᾶς ἀφηγεῖται πῶς εἶχε τοὺς ἐξῆς μουσουλμάνους μαθητὲς καὶ μαθήτριες. Τὴν Τζεβριέ

θυγατέρα τοῦ Δημάρχου Νταλήπ βέη, τὴν Ζεϊνέμπ κόρη τοῦ Περτέφ Πασά, καθὼς καὶ τὴν Τζεβριέ τοῦ Ἰσμαήλ Πασά, καθὼς καὶ τὶς ἀδελφές τῆς τὴν Ἰφὲτ καὶ Χικμέτ ἀργότερα. Τὶς τρεῖς θυγατέρες τοῦ Τζιζὰ Ρεῖζη (Προέδρου τοῦ Πρωτοδικείου) Σελαμὴ Ἐφέντη, Ζεζριέ, Νουριέ καὶ Μπεντριέ. Τὴν ὠραιότατη Μινερὲ ἐγγονὴ τοῦ Ἐλμάζ βέη καὶ τὸν ἀδελφὸ τῆς Χασάν. Τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς Σκούρα Ζαϊδῆρ, Μαζλούμ, καὶ Σήφκαν, καὶ ἄλλους Ἑλληνικὰ γράμματα ἐγνώριζαν καὶ οἱ παρακάτω μουσουλμάνοι Κονιτσιῶτες τῶν ὁποίων συναντήσαμε τὶς ὑπογραφὰς καθὼς καὶ δείγματα γραφῆς (ἐλληνικὰ) σὲ διάφορα παλαιὰ ἔγγραφα.

Τεκὴ Βέης Φράσιαρης, Μουρτεζὰ Ἀμπεντίν, Ἀντὴλ Σελὴμ Λιάζβεη, Συρρὴ Ἀμπάζ (ἄριστος καλλιγράφος καὶ ὀρθογράφος), Μπεκὴρ βέης Ἀμπεντίν ταχσιντάρης (δημόσιος εἰσπράκτωρ), Μουσταφᾶς Μουχαρέμ Κατσούδας, Ναῖμ Ἀβδούλ Μπούρμπος, ὁ Χουσεῖν Σιαῖν βέη Σίσκου (ἀπόφοιτος τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς ἀλλὰ κατόπιν φανατικὸς Ἀλβανιστῆς), ὁ πατέρας τοῦ Χουσεῖν. Ὁ Σιαῖμ βέης ὑπέγραφε καὶ αὐτὸς ἐλληνικὰ, ὅπως καὶ ὁ Δήμαρχος Νταλήπ βέης, ἐπίσης καὶ ὁ Σαμπῆκ τοῦ Σαντουλά Χότζα, ὁ Σαλὴ Ὀμὲρ τελευταῖος πρὸ τῆς ἀνταλλαγῆς Μουφτῆς Κονίτσης, ἡ Ἀντηλὲ χῆρ. Νεῖμ Γλήνα ἔγραφε ἐπιστολὰς στὴν ἐλληνικὴν, ὁ Δερβὶς Σαλῆς ὑπέγραφε καὶ διάφοροι ἄλλοι.

Σχετικὰ μὲ τὶς μικρὰς μουσουλμανίδες Κονιτσιωτοπούλες μαθήτριες τῆς ἡ ὑπέργρηη δασκάλα, μᾶς ἀφηγήθη καὶ τὰ παρακάτω ἀνέκδοτα.

Κάποτε πού γινόταν οἱ ἐξετάσεις (προφορικὰς) ἐπὶ παρουσίᾳ ὄλων τῶν ἀρχῶν τῆς Κονίτσης, καὶ συγκεκριμένα στὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, καθὼς ἡ δασκάλα ὑπέβαλλε ἐρωτήσεις σηκώνανε καὶ αὐτὲς τὸ χέρι τους γιὰ δώσουν ἀπαντήσεις. Ἐκείνη δὲν τὶς ἄφηνε φυσικὰ νὰ ἀπαντήσουν γιὰ νὰ μὴ ἐκτεθῆ ἀπέναντι στοὺς γονεῖς των· ἀλλὰ ὁ δήμαρχος Νταλήπ βέης τὸ ἀντελήφθη.

— Ἀφησέ τις, τῆς λέει, κυρὰ δασκάλα, ἄφησέ τες νὰ ποῦν κι' αὐτὲς ὅ,τι ξέρουν.

— Μὰ κύρ Δήμαρχε, τοῦ ἀπαντᾷ κάπως στενοχωρημένη ἡ δασκάλα, ἐγὼ τὶς δικές σας κοπέλες δὲν τες κρατῶ ὑποχρεωτικὰ στὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, τοὺς λέω νὰ φεύγουν, ἀλλὰ αὐτὲς κάθονται μόνες τους καὶ ἀκοῦν.

— Δὲν πειράζει, τῆς κάνει ὁ δήμαρχος, ἄς ἀκοῦν, καὶ ἄφησές τες νὰ μᾶς ποῦν τί ξέρουν.

«Καὶ τότε συνεχίζει ἡ γηραιὰ ἀφηγήτρια, ἡ Ζεϊνέμπ τοῦ Περτέφ Πασά, ἀφηγήθη τὴν ἀνάστασι τῆς κόρης τοῦ Ἰαείρου ἀπὸ τὸν Μέγαν Ἰατρὸν ὅπως ὀνόμαζε τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἡ Μινερὲ ἡ ἐγγονὴ τοῦ Ἐλμάζ βέη ἀφηγήθη τὸν ἐν Κανᾶ γάμον. Ἀργότερα δέ, καὶ ἡ Τζεβριέ τοῦ Ἰσμαήλ Πασά μού ἀπήγγειλε τὸ παρακάτω ποίημα.

Διδασκάλισσά μου σ' ἀγαπῶ πολὺ.

Σ' ἔχω ὡς μητέρα σεβαστὴ καλή.
Ὅταν σὲ πρωτοεῖδα σὲ φοβήθηκα,
Μὰ ἐκ τῶν συμβουλῶν σου ὠφελήθηκα.
Μ' ἔμαθες προθύμως γράμματα πολλά,
Θὰ σὲ ἀνταμείψω καὶ ἐγὼ καλά.
Πανταχοῦ καὶ πάντα θὰ σὲ ἀγαπῶ,
Κι' ὅσους κόπους κάνεις δὲν τοὺς λησμονῶ.

Μαθητὴς μου χρημάτισε, ὅπως ξέρετε, ἀφηγεῖται ἡ κυρία Οὐρανία, καὶ ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης μας κ.κ. Ἀθηναγόρας. Ἐπίσης καὶ ἓνας γυιὸς τοῦ μπασκιατίπη (Α' γραμματέως τοῦ Τουρκ. Πρωτοδικείου) Ἰμπραήμ Ἐφέντη, ὁ ὁποῖος στὰ 1913 πέρασε ὡς μπίμπασης (ταγματάρχης) ἀπὸ τὴν Κόνιτσα καὶ μὲ ἐπισκέφτηκε καὶ μοῦ φίλησε τὸ χέρι. Καὶ ἄλλα πολλὰ Τουρκο - Κονιτσιωτόπουλο καὶ Τουρκοπούλες εἶχα στὸ σχολεῖο μου, τελειώνει ἡ ὑπέργρηρη καὶ ἀόμματη πάλαι δασκάλα τῆς Κόνιτσας.

Ὅπως εἶναι γνωστὸ σὲ ὄλους τοὺς παλαιότερους ἢ συμπεριφορὰ καὶ ἡ ἀγωγή τῶν μαθητῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦταν πολὺ διαφορετικὴ ἰάπὸ τὴν τῆς σημερινῆς ἐποχῆς.

Τοὺς μαθητὲς τοὺς διέκρινε προπαντὸς ἡ κοσμιότητα, ἡ σεμνότητα, ἡ μελετηρότητα, ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς γονεῖς, διδασκάλους καὶ γενικὰ τοὺς μεγαλυτέρους των, καὶ πολλὲς ἄλλες ἀρετές, οἱ ὁποῖες κατὰ τὸ λέγειν τῶν παλαιῶν διδασκάλων, ἐχάθησαν ἀπὸ τοὺς σημερινούς.

Καὶ γιὰ νὰ σὰς δώσωμε μιὰ μικρὴ ἰδέα τῆς ἰδανικῆς συμπεριφορᾶς τῶν μαθητῶν τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας, παραθέτομε ἐδῶ μερικὰ ἀποσπάσματα (ἄρθρα) ἀπὸ ἓναν «Ἐσωτερικὸν κανονισμὸν τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς Κονίτσης» στὰ ὁποῖα διατυπώνονται τὰ καθήκοντά των.

«Ὁ μαθητὴς, φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ἐν καθαρᾷ θήκῃ ἅπαντα τὰ ἀναγκαῖα βιβλία καὶ ὑλικά, οὐδὲν δὲ ἄχρηστον ἢ ἐπιβλαβὲς βιβλίον, ὅπερ θὰ κατακρατεῖται ὑπὸ τῆς διευθύνσεως». Πρέπει νὰ σημειώσωμε ὅτι ἄχρηστα καὶ ἐπιβλαβῆ θεωροῦνταν τότε καὶ τὰ ἀπλὰ ρωμαντικὰ μυθιστορήματα. Ποῦ νὰ εἶχαν ὑπ' ὄψιν των οἱ συντάκτες τοῦ Κανονισμοῦ τὰ σημερινὰ Μάσκα, Μυστήριον, Στρήπ τήζ κλπ. ποῦ κυκλοφοροῦν στὰ χέρια τοῦ σύγχρονου μαθητόκοσμου.

«Ἡ προσαγωγή καρπῶν (εἰς τὸ Σχολεῖον) καὶ τῶν τοιοῦτων ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς». Καὶ αὐτὸ γινόταν καὶ γιὰ λόγους καθαριότητος, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ μὴν ζηλεύουν τὰ φτωχόπαιδα ποῦ δὲν εἶχαν νὰ ἀγοράσουν γλυκὰ κλπ.

«Ἐκαστος μαθητὴς προσέρχεται εἰς τὴν Σχολὴν διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ εὐτάκτως καὶ προσαγορεύων τοὺς καθ' ὁδὸν γνωστούς, καὶ ἀπέρχεται ὁμοίως.

Καθ' ὁδὸν οὐδένα ἐνοχλεῖ ἢ βλάπτει, οὐδὲ παίζει ἢ ἀσχημονεῖ ἢ ὑβρίζει, οὐδὲ ἀναρριχᾶται εἰς τοίχους καὶ δένδρα, οὐδὲ ἀναστρέφεται μετ' ἀγυιοπαίδων. Κατ' οἶκον φέρει ἀπόλυτον

ὑπακοὴν καὶ σέβας εἰς τοὺς γονεῖς καὶ λοιποὺς μεγαλυτέρους του, ἀγαπᾷ καὶ βοηθεῖ τοὺς μικροτέρους του· παίζει ἐν ἀθωότητι.

Κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας ἀπαγορεύεται τὸ παίζειν, κατὰ δὲ τὰς ἐορτάς ἐπιτρέπονται τὰ ἀθῶα παιγνίδια εἰς ὠρισμένα μέρη, οὐχὶ εἰς τὰ κέντρα τῆς πόλεως.

Οὐδέποτε περιφέρεται (ὁ μαθητὴς) εἰς τὴν ἀγορὰν ἄνευ εἰδικῆς ἀποστολῆς τῶν γονέων αὐτοῦ. (Τὰ σημερινὰ παιδιὰ χαζεύουν γύρω ἀπὸ τὰ τραπέζια τῶν καφενειῶν στὰ πεζοδρόμια).

Κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετὰς πρὸ τοῦ πλήθους παρέχει ἑαυτὸν ὑπόδειγμα εὐπαθείας, τάξεως, καὶ εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς.

Σὰς ἐδώσαμε μιὰ ἰδέα τοῦ ἰδανικοῦ μαθητοῦ (δὲν ἦταν βέβαια ὅλοι τέτοιοι) τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Τώρα ἂν θέλετε νὰ ἰδῆτε καὶ πῶς ἐτιμωροῦνταν οἱ ἄτακτοι καὶ κακοῦθεις μαθηταί, διαβάστε καὶ τὸ παρακάτω πρακτικόν.

Πρακτικὸν 7ον

«Σήμερον τὴν 10ην Φεβρουαρίου 1911 συνελθόντες οἱ ὑποφαινόμενοι Ἐφοροεπίτροποι τῶν εὐαγῶν ἰδρυμάτων τῆς Κοινότητος ἄνω Κονίτσης, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Ἀρχιδιακόνου κ. Δημητρίου ἐν τῷ ἐφορείῳ, καὶ λαβόντες ὑπ' ὄψιν γραπτὴν καταγγελίαν τοῦ Ἑλλην. διευθυντοῦ τῶν Σχολῶν κ. Ν. Παπακώστα, καταγγέλοντος τῶν ἐκ τῶν μαθητῶν τῆς δ'ης τάξεως τοῦ ἀρρεναγωγείου Ἡλίου Β. Καλογιάννην ἐπὶ ἀτασθάλῳ καὶ ἀνηθικῷ διαγωγῇ· ἐπειδὴ ὁ περὶ οὗ πρόκειται μαθητὴς ἀπεδείχθη ἐπανειλημμένως ὅτι εἶναι κακῆθης, καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν Κανονισμὸν τῆς Σχολῆς οἱ ἀνήθικοι μαθηταί τιμωροῦνται δι' ἀποβολῆς. Διὰ ταῦτα, ἀποφασίζομεν παμψηφεῖ· ὅπως ὁ μαθητὴς οὗτος τιμωρηθῇ δι' ὀριστικῆς ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς Σχολῆς.

Ὁ Προεδρεύων
ὁ Γεν. Ἀρχ. Ἐπίτροπος
Ἀρχιδιάκονος Δημήτριος
Τὰ μέλη
Α. Μ. Γουσγούνης
Ζήσης Ν. Παπανίκος
Μ. Α. Ζήσης
Χαρ. Κ. Λαμπρίδης

Θὰ κλείσωμε τὸ θέμα μας μὲ μιὰ σύντομη περιγραφή τῶν σχολικῶν ἐξετάσεων ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἀντλώντας τὰ στοιχεῖα μας ἀπὸ ἔγγραφα καὶ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς, καὶ κυρίως ἀπὸ τὶς ἀφηγήσεις τῆς ὑπέργρηρης δασκάλας κυρίας Οὐρανίας.

Καὶ πρῶτα θὰ παραθέσωμε μιὰ ἀνταπόκριση τῆς ἐφημερίδας «Φωνὴ τῆς Ἠπείρου» σχετικὴ μὲ τὶς ἐξετάσεις τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1894—95, σταλμένη κατὰ πάσαν πιθανότητα ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Νικόλαο Παπακώστα.

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΞΕΠΡΟΒΟΔΗΜΑ ΑΛΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Υοῦ κ. ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ

Ὁ τελευταῖος πόλεμος καὶ ἡ ραγδαία ἐξέλιξη τῶν τελευταίων ἐτῶν, κοντὰ στίς ἄλλες μεταβολές καὶ ἀλλαγές πού ἐπέφεραν, ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ ἀτονήσουν, νὰ λησμονηθοῦν καὶ νὰ χαθοῦν ὠρισμένα ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ συνήθειες, πού ἦταν στενὰ συνδεδειμένα μὲ διάφορες ἐκδηλώσεις τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων.

Κάτι τέτοιο συνέβη καὶ μὲ τὸ ὠραῖον ἔθιμον τοῦ ξεπροβοδήματος, τὸ ὁποῖον στὸ παρελθόν, προπολεμικά δηλαδή, ἀπηχοῦσε ἔντονα στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων, δονοῦσε ὅλες τίς λεπτές χορδές τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, γιατί ἦταν ἓνα συνοθύλευμα ποικίλων καὶ σφοδρῶν συναισθημάτων, μιὰ βαθειὰ συγκίνηση κι ἓνας σπαραξικάρδιος ὀδυρμὸς καὶ θρῆνος κι ἓνας συγκλονισμὸς ἀγαπημένων προσώπων πού ἀποχωρίζονταν γιὰ μῆνες ἢ καὶ γιὰ χρόνια ὀλόκληρα.

Ναί, ὀλόκληρα χρόνια ἤμποροῦσε νὰ κρατήσῃ ἡ μαύρη ξενιτεὶὰ τὸν ξενιτεμένο! Κι ἦταν ἀνυπόφορη ἡ ζωὴ στὴν καταραμένη ξενιτεία! Τὴν ἐκφράζουν ἐπιγραμματικώτατα οἱ κατωτέρω στίχοι τοῦ Ἡπειρώτου ποιητοῦ Κ. Κρυστάλλη στὸ «Τραγούδι τῆς ξενιτειᾶς» πού εἶναι ἓνα ξέσπασμα καημοῦ καὶ παράπονου κρυφοῦ: Καὶ λέγει ὁ ποιητής:

«Στὰ ξένα ποιὸς θὰ σέ χαρῆ
καὶ ποιὸς θὰ σοῦ γελάσῃ;
Ποῦν' τῆς μανούλας τὰ φιλιὰ
τὰ χαιῖδια τοῦ πατέρα;
Ἄν ἀρρωστήσῃς ποιὸς θάρθῃ
στὴ ξενιτεία σιμά σου
νὰ σέ ρωτᾶ τὸν πόνο σου
τὰ γιαιτρικά νὰ δίνῃ;
.....

Καταραμένη λοιπὸν ἡ ξενιτεία. Καὶ τὸ δωδεκάχρονο παιδί πού θὰ ἔφευγε, σὰν τελειωνε τὸ Σχολεῖο τοῦ χωριοῦ του, γιὰ τὴ μαύρη ξενιτεία ἢ νὰ παρακολουθήσῃ μαθήματα σὲ Γυμνάσιο ἢ νὰ πιάσῃ δουλειά, θὰ

ἔκαμνε μῆνες καὶ χρόνια νὰ γυρίσῃ στὸ χωριό του καὶ θὰ αἰσθάνονταν βαρεὶὰ τὴ νοσταλγία νὰ πιέζῃ τὰ στήθη του καὶ τὴν καρδιά του.

Κι ὁ πατέρας, χτίστης, μάστορας, μπογιατζῆς ἢ ὅ,τι ἄλλο, πού θὰ ἔφευγε ἀπὸ τὸ χωριό μετὰ τίς Ἀπόκριες γιὰ νὰ ξαναγυρίσῃ, ἂν θαναγύριζε, τίς παραμονές τῶν Χριστουγέννων, νοσταλγοῦσε κι αὐτὸς — σὰν μικρὸ παιδί — τὸ χωριό του, τὸ σπίτι του, τὸ τζάκι καὶ τὴ βάρτρα καὶ μετροῦσε καὶ ξαναμετροῦσε τίς μέρες πού θὰ τὸν ἔφερναν στὴν Ἰθάκη του, στὸ σπιτικό του καὶ λαχταροῦσε τὴν ὥρα νὰ ὄρεθῆ στοὺς δικούς του, νὰ ξαπλώσῃ στὸ μπάσι σὲ φλοκωτὴ βελέντζα κοντὰ στὴ κουτσουροθρεμμένη φωτιά, νὰ φάῃ σταρίσιο ψωμί, νὰ δοκιμάσῃ τὸ γαλοτύρι, νὰ ψήσῃ «σουβλιμᾶ» γουρουνίσιο κρέας καὶ στὴ σχάρα ἀπάνω παστρεμὰ καὶ λουκάνικα, νὰ φάῃ τυρὶ ἀπ' τὴ μουρτζάλα, νὰ πιῇ μαῦρο κρασί μὲ τὸ μαστραπᾶ, νὰ γλεντήσῃ καὶ νὰ διασκεδάσῃ μ' ἐτοὺς φίλους του.

Κι ὅταν ἔρχονταν ἡ ἀγλύκαντη ἡμέρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ ὄλα ψυχρὰ καὶ μαῦρα, ὄλα θουδὰ καὶ σκοτεινά. Γιατί ὅπως λέει ὁ ποιητής:

«Ὅσες γλυκάδες καὶ χαρὲς
μας περιχύνει ὁ ἐρχομός,
τόσες πικράδες καὶ χολές
μας δίν' ὁ μαῦρος χωρισμός».

Ἄς μεταφερθοῦμε λοιπὸν νοερῶς στὰ χρόνια ἐκεῖνα τὰ παλιὰ κι ἄς παρακολουθήσωμε ἓναν ἀποχωρισμὸ παιδιοῦ πού γλιστράει ἀπ' τὴ ζέστη ἀγκαλιὰ τῆς μάνας του γιὰ νὰ ὄρῃ δουλειὰ στὴ μαύρη ξενιτεία:

Ἄπὸ μέρε ςκαὶ μῆνες γρηγορώτερα ἀρχίζουν οἱ ἐτοιμασίες, διότι πολλὰ θὰ χρειαστῇ τὸ παιδί στὰ ξένα: ροῦχα, φανέλλες χοντρές νὰ μὴ κρυώνῃ, τσεράπια κι ὄλα τὰ ἀπαραίτητα.

“Όσο ή μέρα του άποχωρισμού πλησιάζει τόσο θεριεύει και γιγαντώνεται ό πόνος κι ό καημός σ’ όλους μέσ’ στο σπίτι και μέρα μέ τή μέρα και ώρα μέ τήν ώρα γίνεται θλίψη και μελαγχολία και θρήνος και σπαραγμός. Χατήρι του παιδιού κανένας δέν χαλάει. “Ό,τι θέλει τό παιδί, ό,τι φαί ποθει, τόχει.

Παραμονή άναχωρήσεως. Πηγαίνει στα συγγενικά σπίτια και τους άποχαιρετά. Στο σπίτι μαζεύουν τά ρούχα. Τά δάκρυα όλων τρέχουν ποτάμι. Ήμερώνει. Πρωί πρωί όλοι στο πόδι. Τό καντήλι καίει στή χάρη τής Παναγιᾶς. Η μάνα φουρτουνιασμένη, γυρίζει έδώ κι εκεί μέσα στο σπίτι, μή ξεχάση τίποτε. Δίνει τίς τελευταίες συμβουλές στο παιδί: «Νά τρώς καλά, νά ντυέσαι καλά νά μή κρυώνης, άμα κρυαδίσ’ ό καιρός νά θάλης τή χοντρή φανέλλα και νά μή χολιάζης».

Οί συγγενείς κι οί γείτονες έρχονται. “Όλοι και κάτι φέρνουν: καρύδια, μήλα για ξεπροβόδημα και καμμιά σακκούλα μέ καρύδια για προβοδήματα στους δικούς τους. Τό σπίτι όλο άνάστατο! Βουρκωμένα τά μάτια όλων. Βουδά τά στόματα όλων. Η μάνα πηγαινοέρχεται έδώ κι εκεί. Λέει και ξαναλέει στο γυιόκα της νά φάη, νά σαρκώση νά ναι χορταμένος και στο δρόμο κατά τήν ποταμιά ν’ άνοιξη τόν τροβά που είν’ ή πίττα.

Σέ λίγο ό κερατζής έρχεται μ’ έτή Ρούσα και τή Γκέσα νά φορτώση. Κρύσταλλο ή καρδιά τής μάνας, πέτρα τό κορμί της. «Ένα ρακί, λέει, στο πόδι και φεύγομε γιατί έχομε δρόμο. Θα μάς φάη ή ζέστη στή ποταμιά».

Χαρωπός τά λέει και διατάζει κι όλο φωνάζει νά κατεβάσουν τά πράγματα στήν αυλή.

Τί αντίθεση αποτελεί, χαρούμενος αυτός (μαθημένος και συνηθισμένος από τέτοια) μπρός στα σκυθρωπά και μελαγχολικά πρόσωπα του σπιτιού! «Έ, τί κλαίτε, φωνάζει, που θα πάη και κλαίτε, θα βρῆ κι άλλους δικούς μας εκεί. “Αϊντε, κι ό ήλιος πάει δυό όργυιές». Και φορτώνει τή θαλίτσα, τό σακκί, τους τροβάδες κι από πάνω άπλώνει τή κόκκινη δελέντζα, τή φλοκωτή. «Σιγά αυτούγια τή τριχιά θα τρίβη τά πό-

δια του παιδιού» άκούγεται ή φωνή τής μάνας. «Μή στεναχωριέσαι κυρά Γιώργαινα, και ξέρει ό μάστορας πώς φορτώνει».

Μέσα στο σπίτι θρήνος και σπαραγμός. Προσευχή μπροστά στο είκονοστάσι και επί τέλους ξεκίνημα.

Μπροστά στην πόρτα στέκεται ή μάνα για ν’ άντικρύση αυτήν ό κανακάρης της μόλις βγῆ από τό σπιτικό. Κι εκεί στή μέση τής πόρτας ένα χάλκινο κακκαδούλι γεμάτο νερό, που μέσα έρριχναν ένα άσημένιο δαχτυλίδι ή χρήματα κι ένα κλαδί κρανιάς. Κι έπρεπε τό παιδί δρασκελώντας τή πόρτα νά χτυπήση κλωτσιά τό άγγειό αυτό και νά χυθῆ τό νερό. Τί έδήλωναν όλα αυτά; Τί άλλο παρά νά ναι γερό τό παιδί στήν ξενιτειά και νά βγάλη πολλά λεφτά. Τά «ώρα καλή» παίρνουν και δίνουν. “Όλοι κλαίνε: μάνα, πατέρας, άδέλφια, ξαδέρφια. Κι όλοι μαζί προχωρούνε. Η μάνα δίπλα στο παιδί του άραδιάζει τίς τελευταίες συμβουλές. Ο πατέρας πιο ψύχραιμος πηγαίνει μπροστά.

“Όποιος λέει τό «ώρα καλή» στο παιδί του δίνει και κανένα τάλληρο ή δεκάρικο, τυλιγμένα μέσα σε χόρτα και χῶμα. Τί νά συμβολίζει αυτό; Τί άλλο νομίζω, παρά ύποδηλώνει πως όσα λεφτά κι αν βγάλη στα ξένα, ποτέ νά μή ξεχάση τό χῶμα τής πατρίδος του, τό πατρικό του σπίτι.

Κι όλοι προχωρούν. Κάπου-κάπου άκούεται ή βραχνή φωνή του Κιάδη του Κερατζή: «“Αϊντε γυρίστε μερικοί νά καθαλλήση «τό παιδί νά μήν χασομεράμε, κι έχομε όχτώ ώρες δρόμο ως τή Κόνιτσα».

Κι άλλοι γυρίζουν από τόν “Αϊ-Κωνσταντίνο, άλλοι από τό Σύνορο, από τή Ρόκα, από τή Ζαρνοβότα, άλλοι από τόν “Αϊ-Μηνα της Πυρσόγιαννης κι άλλοι κατεβαίνουν ως τό Εικόνησιμα ή και τό Στρατιανίτικο τό γεφύρι.

Συγκινητική ή στιγμή του άποχωρισμού! Τραγικά στοιχεία τή συνθέτουν! Ποιός πρωτοταξι:δεύτηκε και δέν θα τή θυμάται; Βουίζει τό κεφάλι όλων! Μέ ξεραμένα και στεγνά χείλη όλοι φιλούν και φιλιούνται. Κλάματα, θρήνος, σφιχταγκαλιές! Τό ταξιδιάρικο πουλί άνεβαίνει καθάλλα! «“Ωρα καλή καρδούλα και καλούτσικα στο δρό-

ΠΕΡΙ ΠΕΚΛΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΜΟΛΙΣΤΗΣ

Τοῦ κ. ΣΥΓΓΡΟΥ ΓΚΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 74 τῆς 11 Φεβρ. 1894 φύλλον τῆς τότε ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Γ. Γάγαρη Ἑπειρωτικῆς ἔφημερίδος «ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ» εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἀποτεθησαυρισμένον μεγίστης ἀξίας παντοειδές ὕλικόν καὶ τὴν ὁποίαν οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ ἀνεύρουν καὶ ἀναγνώσωσι εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς — ἔνθα ἡ Παλαιὰ Βουλὴ — ἀνέγνωσα πραγματείαν περὶ Κ ο ν ῖ τ σ η ς ὑπογραφομένην μὲ τὰ ἀρχικὰ γράμματα Κ. Π. Εἰς ταύτην, ἐν σχέσει μὲ τὸ Πε-

κλάριον ἀναγινώσκομεν.

«Πλησίον τῆς Κονίτσης εἰς τὰς ὑπωρείας τῶν Βοείων ὁρέων κεῖται τὸ Πεκλάριον, ἔχον 700 κατοίκους. Τὸ χωρίον τοῦτο δις κατεστράφη ὑπὸ ληστῶν, ἡ δὲ καταστροφὴ αὕτη ἐστοίχισεν εἰς αὐτὸ 10.000 χρυσᾶς λίρας Τουρκίας. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ διακρίνονται διὰ τὴν φιλοκαλίαν, φιλοξενίαν καὶ φιλομουσίαν των. Ἐδαπάνησαν διὰ τὴν ἀνέγερσιν καταλλήλου κτιρίου διὰ τὸ σχολεῖον ὑπὲρ τὰς 200 λίρας.

Ἐνταῦθα ἤχημασαν ἄνδρες ἱκανοί, διανύ-

μο» ἀκούεται ἡ ἅγια εὐχὴ τῆς μάννας, τρεμουλιαστὴ καὶ σθησιμένη. Κι ἀπὸ τῆς ράχης αὐτῆς τοῦ ξεπροβοδήματος καὶ τοῦ χωρισμοῦ, ὅλοι μὲ τὰ μάτια θολὰ καὶ λουγρωμένα, κουνώντας μαντήλια, παρακολουθοῦν μὲ θλέμματα καρφωμένα, μέχρις ὅτου σκαπετήσουν πίσω στὴ ράχην!

Καὶ ὕστερα; ὁ δρόμος τοῦ γυρισμοῦ πρὸς τὸ χωριό! Μὲ τί πόδια ἕμως; Μὲ τί κουράγιο; Βαριά τὰ πόδια σέρνονται. Κόβουν κλαδιὰ κρانيᾶς καὶ κέδρου μὲ κεδρομπόμπολα (συμβολισμὸς ὑγείας καὶ πλούτου, εὐτυχίας) κι ὅταν φθάσουν στὸ σπίτι τὰ τσιτώνουν ἀπ' ἐδῶ κι ἀπ' ἐκεῖ στὴ πόρτα. Μπαίνουν στὸ σπίτι. Μαῦρο κι ἄραχνο! Στοῦρος φαίνεται!

Σωριάζονται στὸ μπάσι! Ποῦ μυαλὸ γιὰ δουλειά, διάθεση γιὰ μαγεῖρεμα! Καὶ γιὰ πολλὰς μέρες, γιὰτὶ ὁ χωρισμὸς ἀφήνει ζωηρὰ σημάδια στὶς καρδιὰς ὄλων. Κι ἡ καρδιά, ἡ καρδιά τῆς δόλιας μάννας, ἐπανέρχεται πάλι κάπως στὴ θέσιν τῆς ὅταν λάβουν τὸ πρῶτο γράμμα. Τὸ γεμίζουν ὅλοι θερμὰ φιλιὰ καὶ δάκρυα καυτά! Τὸ διαβάξουν, τὸ ξαναδιαβάξουν καὶ δὲν χορταίνουν νὰ τὸ διαβάξουν!

Αὐτὸ ἦταν τὸ ξεπροβοδήμα! Μιὰ συγκίνηση καὶ μιὰ ἀγωνία, ἕνας θρήνος κι ἕνας γογγυσμὸς!!

Τί γίνεται ἕμως σήμερα; Τὰ πράγματα ἄλλαξαν πολὺ. Τὸ αὐτοκίνητο πάει σὲ πολλὰ χωριὰ καὶ οἱ ἀποστάσεις συντόμεψαν.

Στὴν Γερμανία, στὴν Αὐστραλία, στὴν Ἀμερικὴ πηγαίνουν σήμερα πολλοί, ἀλλὰ τὸ μακρινὸ αὐτὸ ταξίδι, ὁ ἀποχωρισμὸς αὐτὸς οὔτε κὰν ἠμπορεῖ νὰ συγκριθῆ σὲ πάθος, σὲ συγκίνηση καὶ σὲ ἱερὴ μυσταγωγία μὲ ἕνα ἀποχωρισμὸ, μὲ ἕνα ξεπροβοδήμα, μὲ ἕνα ταξίδι προπολεμικὸ, ἔστω κι ὡς τὴ Κόνιτσα ἢ τὰ Γιάννινα!

Τὸ λεωφορεῖο σήμερα σὲ παίρνει ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τοῦ χωριοῦ. Ἐκεῖ ὁ ἀποχωρισμὸς, ἐκεῖ τό... ξεπροβοδήμα συνήθως. Ὅλα στιγμιαῖα, ἀστραπιαῖα, ξαφνικά. Κι ὅσο νὰ πῆς τὸ «ὦρα καλή», χωρὶς νὰ προφτάσης καλὰ-καλὰ μαντήλι ν' ἀνεμίσης στὸν ἀέρα, τὸ αὐτοκίνητο ξεκινάει, φεύγει, χάνεται. Κι ὁ γέρο Κερατζῆς, ὁ ὁποῖος, ἀπόμαχος πιά, κάθεται δίπλα στὸ καφενεῖο καὶ ρουφάει τὸν καφέ του, βλέπει τὴν κρύα αὐτὴ σκηνὴ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, ρίχνει περιφρονητικὸ θλέμμα στὸ μοντέρνο ἀντίπαλό του, τὸ αὐτοκίνητο, καὶ κοιτάζοντας τὸ γέρικο μουλάρι του, ποῦ γκυλιέται πιὸ πέρα πλάϊ στὴ λιθοσαργιά, κουνάει μὲ κρυφὸ παράπονο τὸ κεφάλι του καὶ ψιθυρίζει ὅλο πίκρα καὶ θυμὸ, μέσ' στὰ δόντια του: «Ἄν ἄθεμα τὴ ρόδα σου καὶ τὴν προκοπὴ σου...»

σαντες τὸν βίον αὐτῶν ἐν Βουκουρεστίῳ, ὡς οἱ ἀοιδῆμοι, Ἀναγνώστης Παππᾶς, Νικόλαος Ἀθανασίου, ὡς καὶ ὁ ζῶν ἔτι Παναγιώτης Ι. Κίτσιος, ὁ γνωστὸς εἰς ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν Κονίτσης, ὅστις, συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ληστῶν αἰχμάλωτος κατέβαλεν λίτρα 2 χιλιάδας λίρας. Ἐπίσης, πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ληστῶν παρ' ὧν εἶχον συλληφθῆ, κατέβαλον ὁ μὲν Βασίλειος Καραϊωάννης πλεόν τῶν 2500 λιρῶν ὁ δὲ Σπῦρος Κίτσιος 1700 λίρας».

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἐκ τῶν ληστῶν ἀπαχθεὶς ἀείμνηστος Παναγιώτης Γ. Κίτσιος θὰ εἶναι πάππος τῶν λαμπρῶν Ἐκπαιδευτικῶν, Κωνσταντίνου Κίτσου, ὑποδιευθυντοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Ἰωαννίνων καὶ Ἀποστόλου Κίτσου, δημοδιδασκάλου, οἵτινες κοσμοῦν τὸν ἐκπαιδευτικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος μας. Οὗτοι, γνωρίζω καλῶς κατάγονται ἐκ Πεκλαρίου, ὁ δὲ πατήρ των ἐλέγετο Ἰωάννης. Ἀκόμη πληροφοροῦμεθα καὶ τὸ κάτωθι ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον ἔλαβε χώραν εἰς Πεκλάριον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ὁ διδάσκαλος τοῦ χωρίου Σπυρίδων Δ. Μῆτσος ἐξ Ἱερομνήμης Ἰωαννίνων ἔδειρεν ἀνηλεῶς τὸν Μουχτάρη (Πρόεδρον) τοῦ χωρίου Λάμπρον Σπανόν, διότι οὗτος ἐζήτηει ἀπὸ τοῦ διδάσκαλον γὰρ τοῦ δώση μισθὴν λίραν διὰ γὰρ τοῦ καταβάλη τὸν μισθὸν τῆς τελευταίας τριμηνίας. Τὴν χειροδικίαν ταύτην τοῦ διδασκάλου, ἀπολέσαντος τὴν ψυχραμίαν του ἀπὸ τὴν ἐπίμονον ἄρνησιν τοῦ Μουχτάρη ἵνα τοῦ καταβάλη τὸν δεδουλευμένον γλίσχρον μισθὸν του, διαλαμβάνει καὶ τὸ ἀκόλουθον τετράστιχον.

Σπανέ, τὸ ξύλο πῶφαες, γᾶσουν σκυλι θὰ
ψῶφαες
Παπᾶ σὲ χειροτόνησαν καὶ πεντακόσιες
σῶδωσαν.
Σπανέ, τὰ ματογυᾶλια σου, προξένησαν τὰ
χᾶλια σου.
Σπανέ, κακὰ τὰ ψέματα, τρέχουν ο μύτες
γαίματα.

Ἀφήνομεν ἀσχολίαστον τὸ λυπηρὸν τοῦτο ἐπεισόδιον, διότι οἱ δράσται τούτου, ὡς ἀποθανόντες δεδικαίωται.

Ἐν σχέσει δὲ μετὰ τὴν Μόλισταν, μὴ δυνηθεὶς προφανῶς ὁ Κ.Π. γὰρ ἀνεύρη

περισσότερα στοιχεῖα, ἀναγράφει μόνον.

Ἡ Μόλιστα συνίσταται ἀπὸ τρεῖς Συνοικίας τὴν τοῦ Γαναδιοῦ, Μεσαριᾶς καὶ Μπετσφάρ.

Ἀναγνοῦς τὴν ἐν λόγῳ πραγματείαν ὁ ἐκ Μολίστης Χ.Μ. καὶ χολωθεὶς προφανῶς διότι οὐδὲν περίπου ἔγραψε διὰ τὸ πραγματικῶς ὠραῖον χωρίον τοῦ ὁ Κ.Π., γράφει εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 80 φύλλον τῆς 10ης Ἀπριλίου 1894 τὰ ἀκόλουθα, τὰ ὁποῖα ἀξίζει νὰ ἀναγνωσθοῦν μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ σημασίας, διότι περιέχουν πολλὰ ἀξιοπρόσεκτα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα, ἴσως εἰς πολλοὺς Μολιστινοὺς νὰ εἶναι ἄγνωστα, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐνδιαφέροντα καὶ εἰς ὅλους ἡμᾶς τοὺς συνεπαρχιώτας. Ταύτην δημοσιεύω αὐτούσιον.

«Η ΜΟΛΙΣΤΑ»

Μετὰ μεγάλης μας χαρᾶς ἀνεγνώσαμεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 74 φύλλον τῆς «ΦΩΝΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ» τὴν περιγραφὴν τῆς Κονίτσης καὶ τῶν περιχώρων αὐτῆς. Ὁ κ. Κ.Π. ὤφειλε νὰ γράψῃ περὶ ὅλων τῶν χωρίων καὶ ὄχι νὰ ἀρκεσθῆ μόνον εἰς μερικά. Ἐν ἐκ τῶν ἀδικηθέντων χωρίων εἶναι καὶ ἡ Μόλιστα.

Ἡ Μόλιστα κεῖται πρὸς Β. τῆς Κονίτσης καὶ πρὸς Δ. τοῦ ὄρους Σμολίκου. Ἀριθμεῖ 250 οἰκογενείας, ἀσχολουμένας εἰς βιομηχανικὰς τέχνας ἀλλὰ περισσότεροι τῶν κατοίκων ταξιδεύουσιν εἰς Βλαχίαν, Ἑλλάδα καὶ Αἴγυπτον.

Ἀπὸ ἔποψιν φιλομουσίας εἶναι σχεδὸν ἡ ἐστία τῶν γραμμάτων ὅλου τοῦ Νομοῦ Κονίτσης.

Ἀξία λόγου εἶναι ἡ «Σπυρίδωνγειοσχολή» οἰκοδομηθεῖσα δαπάναις τοῦ ἀοιδίμου Σπυρίδωνος Ἐυνοῦ τοῦ ὁποῖου φέρει τὸ ὄνομα καὶ ἔχει ἐτήσιον εἰσόδημα 200 λιρῶν. Ἐν αὐτῇ διδάσκουσι δύο διδάσκαλοι. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς τελευταίας τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ, γίνονται δεκτοὶ οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ Γυμνάσιον Ἰωαννίνων τῇ ἐπιδείξει τοῦ Ἀπολυτηρίου των. Αἱ ἐτήσιοι ἐξετάσεις γίνονται τὴν 25ην Ἰουλίου, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἀγίου Βελλᾶς.

Τὴν οἰκίαν Βαγγέλη Ἐυνοῦ, κειμένην εἰς τὸ μέσον τῆς συνοικίας Γαναδιοῦ ὀλέπων ὁ παρατηρητῆς ἐκλαμβάνει αὐτὴν ὡς φρούριον, διότι ἐξωτερικῶς γέμει ὀπῶν (πολε-

μιστρῶν). Ὁ Βαγγέλης Ευγὸς δὲν διακρίνεται ἐπὶ φιλομουσία καὶ φιλοξενία μόνον, ἀλλ' εἶναι καὶ ὁ ἀνδρειότερος τῆς Μόλιστης. Τῷ 1877 ὁ λήσταρχος Νετζήπ-ἀγᾶς μεθ' ἐξήκοντα δύο ληστῶν ἠθέλησε νὰ ληστεύσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Ἡ ἔφοδος τῶν ληστῶν ἐγένετο τὴν ἑσπέραν τῆς 28ης πρὸς τὴν 29ην Ἰουνίου. Ὁ Νετζήπ-ἀγᾶς ἐπέπεσε μετὰ τῶν ὀπαδῶν του εἰς τὴν συνοικίαν. Ἐνέσπειρε παντοῦ τὸν πανικόν. Ἐκ τῶν κατοίκων ἄλλοι μὲν εἶχον κλεισθῆ ἑντὸν τῶν οἰκιῶν των καὶ ἄλλοι ἔφυγον εἰς τοὺς ἀγρούς. Οἱ λησταὶ νομίσαντες ὅτι θὰ ἐπιτύχωσιν εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ σχεδίου των, ἐπυροβόλουν εἰς τὸν ἀέρα πρὸς ἐκφοδισμόν τῶν κατοίκων καὶ τοῦ Βαγγ. Ευγοῦ. Οὗτος, καλῶς ὀχυρωθεὶς ἐντὸς τῆς οἰκίας του, ἀντέστη γενναίως καὶ ἐπολέμησε κατὰ τῶν ληστῶν. Κατόρθωσαν μόνον νὰ θραύσουν τὴν ἐξώθυραν καὶ εἰσέλθωσιν ἐντὸς τῆς αὐλῆς, ὅπου ἐγένετο πεισματώδης μάχη. Μετὰ 4ωρον διηνεκῆ ἀγῶνα οἱ λησταὶ ὑπεχώρησαν ἀφήσαντες εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης 12 νεκρούς καὶ 6 πληγωμένους. Ἀλλ' οἱ λησταὶ ἠθέλησαν νὰ ἐκδικηθῶσι τὴν ἥτταν των καὶ ἔθεσαν πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἔρριψαν τοὺς νεκρούς αὐτῶν ἐντὸς τῆς πυρᾶς καὶ εἶτα ἀνεχώρησαν. Ἡ γεναιοφυχία τοῦ Βαγγ. Ευγοῦ, βοηθημένου ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Χαραλάμπους καὶ τῶν γυναικῶν ἔσωσε τὴν Μόλισταν ἀπὸ βέβαιον κίνδυνον καθότι ἡ αἰχμαλωσία πολλῶν θὰ ἐστοίχιζε πολὺ ἀκριβᾶ.

Ἡ Μόλιστα διατηρεῖ πλὴν τῆς Σπυριδωνείου Σχολῆς ἄλλας δύο Σχολὰς εἰς τὰς συνοικίας Μεσαριά καὶ Μποτσφάρ καὶ 2 Παρθεναγωγεῖα. Ἡ θαυματουργὸς Μονὴ τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ ἄκρον τῆς συνοικίας Μποτσφάρ ἔχει εἰσόδημα 60 λιρῶν καὶ πολλὰ ἰδιόκτητα κτήματα, ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἐπελθούσης οἰκονομικῆς καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι, ἀπώλεσε καὶ τὸ ὀλίγον αὐτὸ εἰσόδημα, διότι τὸ κεφάλαιον εἶναι εἰς δημόσια χρεώγραφα τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Μονὴ αὕτη διατηρεῖ καὶ Φρενοκομεῖον εἰς τὸ ὁποῖον πολλοὶ ἐθεραπεύθησαν. Ἀξίον περιγραφῆς εἶναι καὶ τὸ βουνόν Ζάρωση ὀνομαζόμενον, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ χρῶμα ἀργυρόχρουν. Λέγεται ὅτι χημικός τις ἀφοῦ ἀνέλυσε τὸ χῶμα τοῦτο ἀπεφάν-

θη ὅτι ἐν αὐτῷ ὑπάρχει εἰς μικρὰν ποσότητα μόλυβδος. Εἰς τὸ ἄκρον τῆς συνοικίας Μεσαρίας ἐκ μικρᾶς πηγῆς ἀναδύζει ὕδωρ περιέχον συστατικὰ μετάλλων ὄχι ὅμως θείου, ὅπως ἐν Βρωμονερίῳ ἐνῶ εἶναι ἄφθονον. Οὐδεὶς γνωρίζει πόθεν ἔχει τὰς πηγὰς του τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ ἀνδὲν ὑπάρχει ἄφθονον εἰς τὸ βάθος.

X. M.

Αἱ παρεχόμεναι ὑπὸ τῶν Κ.Π. καὶ Χ. Μ. πληροφορίες διὰ τὰ χωρία τῆς Ἐπαρχίας μας Πεκλάριον καὶ Μόλισταν εἶναι ἀναμφιδόλως πολλοῦ ἀξίαι. Μανθάνομεν ἡμεῖς οἱ μεταγενέστεροι καὶ δι' ἡμῶν οἱ διαδεχθησόμενοι ἡμᾶς εἰς ποίαν ἀκριβῶς κατάστασιν εὐρίσκοντο τὰ χωρία ταῦτα πρὸ ὀγδοηκονταετίας ἀπὸ ἀπόψεως ἐκπαιδευτικῆς, προόδου, πολιτισμοῦ, πόρων καὶ τρόπων διαβιώσεως τῶν κατοίκων των καὶ τόσων ἄλλων. Θαυμάζομεν τὴν φιλομάθειαν καὶ ἰστάμεθα μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ πρὸ τῶν ἱερῶν σκιῶν τῶν ἀειμνήστων τούτων προγόνων μας, οἱ ὁποῖοι ὡς πρῶτον μέλημά των εἶχον τὴν ἴδρυσιν σχολείων ἵνα εἰς ταῦτα μορφούμενον καὶ χριστιανοπρεπῶς ἐκπαιδευόμενον τὸ δοῦλον Ἑλληνικὸν Γένος μας, ἀνέλθῃ εἰς ἀνώτερα πνευματικὰ ἐπίπεδα ἐμποτιζόμενα δὲ μὲ τὰ ἀθάνατα ἑλληνικὰ ἰδεώδη θραύσῃ τὰς θαρείας ἀλύσεις τῆς ἐπαχθοῦς Τουρκικῆς δουλείας καὶ ἀναπνεύσῃ τὸν γλυκὺν καὶ μυροβόλον ἀέρα τῆς ποθητῆς ἐλευθερίας.

Ἀκόμη μετὰ φρίκης καὶ ἀποτροπιασμοῦ πληροφορούμεθα τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ὀμηρίαν, εἰς ἣν ὠδηγοῦντο ὑπὸ ἐγκληματικῶν τουρκαλβανικῶν ληστοσυμμοριῶν, ἐπὶ ἀπειλῇ θανάτου μετὰ βασάνων, ἐὰν δὲν κατέβαλλον ἐγκαίρως τὰ αἰτούμενα παρ' αὐτῶν ὑπέρογκα λύτρα, πολλοὶ ἐκ τῶν εὐπόρων κατοίκων τῆς περιοχῆς. Τὸ χρῆμα τὸ ὁποῖον ἀπέκτων ἐν τῇ ξένη δι' ἀτρήτων κόπων καὶ ἀφθόνων ἰδρώτων διηρπάζετο ὑπὸ τῶν ἐλεεινῶν τούτων ὑποκειμένων χωρὶς νὰ προστατεύωνται ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Διοικήσεως, ἣτις ἦτο σκιώδης, οἱ δὲ θάρβαροι Τουρκαλβανοί, Κολωνιάτες, Λεσκοδικινοὶ καὶ Καραμουρατάτες ἦσαν Κράτος ἐν κράτει. Ἀποκαλυπτόμεθα πρὸ τῶν ἡρώων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι προτάσ-

Η ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ

Τοῦ κ. ΤΑΚΗ ΠΑΠΑΔΗΜΟΥΛΗ

“Ὅπως ἔγραφαν πρὸ μηνῶν οἱ ἔφημε-
ρίδες, ἀπὸ ἑλένη τῶν Ροταριανῶν ὁμίλων
καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Περιηγητικῆς Λέ-
σχης ιδρύθηκε Ὁμιλος «Οἱ φίλοι τῆς ἀ-
μυγδαλιᾶς καὶ τῆς ὁμορφιάς τῆς ὑπαί-
θρου».

“Ὅπως κι’ ἀπὸ τὸν τίτλο του φαίνε-
ται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς δηλώσεις ποὺ ἔκαμε-
ὁ πρόεδρος τοῦ ὁμίλου, σκοπὸς τοῦ ὁμί-
λου αὐτοῦ εἶναι ἡ προπαγάνδα καὶ ἡ
φροντίδα νὰ φυτευθοῦν πολλὲς ἀμυγδα-
λιᾶς στὴ Χώρα μας καὶ πρὸ πάντων κοντὰ
στὶς ὀδικὲς ἀρτηρίες, σὲ ἀρχαιολογικούς,
κοινοτικούς, σχολικούς, ἐκκλησιαστικούς

σοντες τὰ ἀτσάλινα στήθη των, ἡμύνοντο
πολλάκις ἐρρωμένως καὶ ἀποτελεσματικῶς
νικῶντες καὶ διαλύοντες τὰς κακούργους
ταύτας ὀρδᾶς. Οἱ γενναῖοι οὗτοι ὑπερα-
σπισταί διὰ τῆς ἥρωικῆς των ἀντιστάσεως
οὐ μόνον κατώρθωνον νὰ διασώζουσι τὴν
χρηματικὴν καὶ λοιπὴν κινητὴν των περι-
ουσίαν ἀλλὰ διὰ τῆς ἀξιοθαυμάστου ἀνδρεί-
ας των ἔδιδον θάρρος καὶ εἰς τοὺς λοι-
ποὺς ὁμοχωρίους των τοὺς ἐκ τῶν διώξεων
διαρπαγῶν καὶ λεηλασιῶν τρομοκρατουμέ-
νους. Οὕτω συνετέλουν τὰ μέγιστα εἰς τὴν
διατήρησιν καὶ ἀναζωπύρωσιν τῶν δύο
ἀθανάτων ἰδεωδῶν τοῦ Θρησκευτικοῦ καὶ
Ἐθνικοῦ, τῶν δύο σπουδαιοτάτων παραγόν-
των ἐξ ὧν ἐξεπήγασεν ἀργότερον ἡ πο-
θητὴ ἐλευθερία καὶ ἀνέθαλε τὸ εὐσχιόφυλ-
λον δένδρον αὐτῆς.

Ἴδου λοιπὸν διατί ἔχομεν καθήκον νὰ
φέρωμεν εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ἵνα
γίνωνται τοῖς πᾶσι γνωστά, τὰ ὠραῖα καὶ
λαμπρὰ ἔργα ἐκείνων, ὡς καὶ πᾶν ὅ,τι σχε-
τίζεται μὲ τὴν ζωὴν, κίνησιν, ὑπόστασιν,
ἀνάπτυξιν, πρόοδον καὶ προκοπὴν τῶν κα-
τοίκων τῆς προσφιλοῦς μας ταύτης Ἐπαρ-
χίας.

τόπους. Σὲ χωράφια καὶ ἀμπέλια καὶ σὲ
ἄλλους τόπους ποὺ δὲν καλλιεργοῦνται.

Στὴν προσπάθεια αὐτὴ ὁ ὁμιλος αὐ-
τὸς ἐξησφάλισε τὴν συμπαράστασιν τῶν
Ἑπιμελητῶν Ἑσωτερικῶν, Γεωργίας,
Παιδείας καὶ Προνοίας καθὼς καὶ τοῦ
Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ, τῆς Ἀγροτικῆς
Τραπέζης κλπ.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν διάδοσιν τῆς ἀμυγδα-
λιᾶς, ἡ προσπάθεια τοῦ ὁμίλου θὰ στρα-
φῆ καὶ στὴ φύτευσιν καὶ ἄλλων δένδρων,
ὅπως εἶναι ἡ καρδιά, ἡ φλαμουριά, ἡ
δάφνη, τὸ κυπαρίσσι γιὰ τοὺς τόπους ποὺ
κρίνονται κατάλληλοι γιὰ τὴν εὐδοκίμησίν
τους.

Ἡ εἶδησις αὐτὴ τῆς ιδρύσεως τοῦ ἀ-
νωτέρου ὁμίλου μὲ ἔκαυσεν νὰ σκεφθῶ πόσο
δίκηο εἶχα ποὺ πρὶν ἀπὸ τριάντα γρόνια
ἔκαμα σύστασιν σὲ πολλοὺς στὴν Κόνιτσα
νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὸ φύτευμα τῆς ἀμυ-
γδαλιᾶς, ποὺ κατὰ τὴ γνώμη μου μπο-
ροῦσε νὰ αὐξήσῃ τὸ εἰσόδημά τους.

Τὴ γνώμη μου αὐτὴ τὴν εἶχα συζητή-
σει τότε μὲ γεωπόνους μεταξὺ τῶν ὁ-
ποίων καὶ μὲ τὸν κ. Μάνθο Μέντζο, ποὺ
ἦτανε Καθηγητὴς στὸ Ἀναγνωστοπού-
λειο γεωργικὸν σχολεῖο. “Ὅλοι τους συμ-
φωνοῦσαν μαζί μου. Βέβαια θὰ λάβωμε
ὑπ’ ὄψην μας καὶ τὶς συνθήκες ποὺ ἐπι-
κρατοῦσαν προπολεμικῶς, ὅποτε οἱ γεωρ-
γοί μας ἠσχολοῦντο ἀποκλειστικὰ μὲ τὴν
σπορὰν τοῦ σιταριοῦ καὶ τοῦ καλαμπο-
κιοῦ.

Τότε εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ καλλιέργεια
τῆς ἀμυγδαλιᾶς θὰ ἀπέδιδε περισσότερα
ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ὑσταριοῦ καὶ
τοῦ καλαμποκιοῦ.

Σήμερον ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι τομεῖς
καλλιέργειας ἀποδοτικῆς καὶ κυρίως τῆς
μηδικῆς — τοῦ τριφυλιοῦ — ἐν συνδυα-
σμῷ μὲ τὴν ἀγελαδοτροφίαν.

Η [εία αὐτὴν
πατρίδα

(Τοῦ μονίμου
ἀνταποκριτοῦ
μας)

ΔΙΑΦΟΡΑ

— Εἰς Κόνιτσαν ποδοσφαιρική συνάντησις μεταξύ Πίνδου Κονίτσης - Α.Ο. Κωσταχιῶν Ἄρτης. Ὁ ἀγὼν ἔληξεν ἰσόπαλος μὲ τέρματα 2—2. (28.11.65).

— Ποδοσφαιρική συνάντησις μεταξύ Πίνδου Κονίτσης καὶ Ἐθνικοῦ Φιλιππιά-

δος. Νικήτρια ἀνεδείχθη ἡ Πίνδος μὲ τέρματα 5—4 (12.12.65).

— Ποδοσφαιρική συνάντησις μεταξύ Πίνδου Κονίτσης καὶ Σκουφᾶ Κομποτίου Ἄρτης. Νικήτρια ἡ Πίνδος μὲ 2—1. (19.12.65).

— Ἐρανος ὑπὲρ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ διεξαχθεὶς ἐν Κονίτση ἀπέδωκεν ὄρχ. 6.104.

— Ὁ κ. Δημ. Καλαμπόκας παρεκκλίνας μὲ τὸ ταξί του τῆς ὁδοῦ πρὸς ἀποφυγὴν θανατώσεως νηπίου, προσέκρουσεν ἐπὶ τιμνωτογεφύρας καὶ ἐτραυματίσθη ὁ ἴδιος, ὡς

Ἐν πάσῃ περιπτώσει πιστεύω ὅτι καὶ σήμερα ἡ ἐκμετάλλευση τῆς ἀμυγδαλιᾶς δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος. Προπολεμικῶς εἶχα κατορθώσει νὰ πείσω τὸν πατέρα μου νὰ κάμῃ αὐτὸς ἕναρξιν αὐτῆς τῆς προσπάθειας στὰ χωράφια μας πρὸς εἶναι στὴ θέσι «Γραβίτσια». Βρῆκε ὅμως δυσκολίες ὁ πατέρας μου τότε. Γιὰ νὰ φυτέψῃ μεγάλα δενδρούλλια παρμένα ἀπὸ φυτώρια ἔπρεπε νὰ ἔχῃ νερὸ κοντὰ γιὰ νὰ τὰ ποτίσῃ κανὰ δυὸ χρόνια ὥσπου νὰ ριζώσουν καλά. Νερὸ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ μεταφερθῇ. Ἀναγκάσθηκε νὰ φυτέψῃ ἀμύγδαλα, ὥστε νὰ ριζώσῃ ἀπὸ μικρὸ τὸ δενδράκι, ὁπότε μπορούσε νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ χωρὶς πότισμα. Ἄλλη δυσκολία ἦταν πὺν ὑπῆρχε ἀσυνδοσία καὶ ἀνθρωποχωρὶς συνείδηση μπάζαν τὰ πρόβατά των στὰ χωράφια μας γιὰ νὰ βοσκήσουν. Τὰ πρόβατα παρ' ὄλην τὴν προφύλαξιν τῶν δενδρουλλίων, κατέστρεφαν τοὺς νέους βλαστούς.

Ἦλθε τέλος ἡ κατοχὴ τῶν Ἰταλῶν καὶ Γερμανῶν, ἡ ἐγκατάλειψις, ὁ θάνατός του, ὁπότε ὅλη ἡ προσπάθεια πῆγε χαμένη.

Καὶ εἶναι λυπηρὸ πὺν πῆγε χαμένη αὐτὴ ἡ προσπάθεια, διότι ἂν ἐπετύγγανε θὰ εἶχε ἀνοίξει τὰ μάτια καὶ σὲ ἄλλους γιὰ ἕνα προϊόν πὺν εἶναι περιζήτητο στὴν ἀγορὰ καὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἐξαγωγή στὸ ἐξωτερικὸ γίνεται.

Ὁ μόνος στὴν Κόνιτσα πὺν εἶχε κατανοήσει τί μπορεῖ νὰ τοῦ προσφέρῃ ἡ ἀμυγδαλιά, ἦταν ὁ μακαρίτης Παναγιώτης Ρούβαλης. Θυμᾶμαι τὸ «περιβόλι»

του μ' ἐτις ἀμυγδαλιᾶς στὴν ἀκμὴ του. Ὅπως μὲ εἶχε πληροφορήσει ἡ κόρη, ἡ Σουσάνα Β. Τόγγα, ἡ σοδειὰ κάθε χρόνον ἐκυμαίνεται γύρω στὶς 2.000 ἕως 2.500 ὀκάδες. Ποσὸν ὅπως ἀντιλαμβάνεται ὁ καθένας ὄχι εὐκαταφρόνητο. Μποροῦσε νὰ συντηρήσῃ οἰκογένεια.

Βεβαίως τὸ ἐτήσιο αὐτὸ εἰσόδημα δὲν ἦταν σταθερὸ, ἀφ' ἑνὸς μὲν πολλάκις λόγω τῶν καιρικῶν συνθηκῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου λόγω τοῦ χειρίστου τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἐγίνετο ἡ συγκομιδὴ τοῦ καρποῦ. Τὸ ράβδισμα τῶν δένδρων εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μὴ παραγωγὴ καρποῦ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

Ἀσχετα ὅμως μὲ τὴν καλλιέργεια τῆς ἀμυγδαλιᾶς ὡς ἐπιχειρήσεως καὶ διὰ λόγους καλλωπιστικοὺς καὶ τουριστικοὺς θὰ πρέπει νὰ γίνουμε καὶ ἡμεῖς στὴν Ἐπαρχία μας συμπαραστάται στὸν Ὀμιλο φίλων ἀμυγδαλιᾶς. Νὰ ἔλθουμε εἰς ἐπαφὴν μαζύ του, νὰ ἰδρῦσουμε παράρτημα στὴν Κόνιτσα καὶ νὰ φυτέψουμε ὅπου μποροῦμε τὸ ὠραῖο καὶ ἀποδοτικὸ αὐτὸ δένδρον.

Οἱ καθηγηταί, οἱ δάσκαλοι, τὸ ὄρφανοτροφεῖο, ἡ γεωργικὴ σχολὴ ἄς ἀρχίσουν τὸ πολιτισμὸν αὐτὸ ἔργο. Ἐτσι θὰ συντελέσουν ὄχι μόνον στὸν ἐξωραϊσμὸν καὶ τὴν ὁμορφιὰ τῶν τοπίων, ἀλλὰ καὶ στὸ νὰ μεταλαμπαδεύουν στὴ νεολαία ὑγιεῖς ἀργεῖς γιὰ ὠφέλιμα ἔργα.

Ἡ Κόνιτσα, ὅπως τὸ γράψαμε πολλὰς φορὰς, παρουσιάζει ἀναμφισβήτητα τουριστικὸ ἐνδιαφέρον. Ἄς φροντίσουμε νὰ τὴν κάνουμε περισσότερο ὁμορφη. Ἄς φυτέψουμε ἀμυγδαλιᾶς, κυπαρίσσια καὶ ἄλλα δένδρα ὅπου μποροῦμε.

καὶ οἱ ἐπιβαλόντες στὸ ταξί του Ὀλγα Γορίτσα, καὶ Γεωρ. Ντάκολας.

— Χοροεσπερὶς τοῦ Ἀθλητικοῦ Συλλόγου Πίνδος εἰς αἴθουσαν Πάνθεον Κονίτσης μὲ μεγάλην συρροήν Κονιτσιωτῶν.

— Ἦρχισεν ἡ διάνοιξις ὁδοῦ ἐντὸς Κονίτσης ἀπὸ Καρυῆς εἰς Φοῦρνον Λιόγκα καὶ ἀπὸ οἰκίαν Χαλούλου εἰς οἰκίαν Γκαβίνου καὶ Κυπαρίσσια.

— Εἰς Πυρσόγιαννην ὁ ἀγροφύλαξ Βουρμπιάνης Κωνσταντῖνος Γκουντῆς ἐντὸς καφενείου ἐξήγαγε τὸ πιστόλιό του καὶ ἐπυροβόλησεν ἀσκόπως. Συνελήφθη ὑπὸ χωροφυλάκων, διὰ παράνομον κατοχήν ὄπλου καὶ διατάραξιν.

— Ἐσταμάτησαν αἱ ἐργασίαι πλακοστρώσεως τῆς Πλατείας Φρειδερίκης ἐν Κονίτση.

ΑΦΙΞΕΙΣ

— Ἀνέλαβε καθήκοντα, ἀναπληρωτοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Δημοτικῶν Σχολείων, ἀφίχθεις εἰς Κόνιτσαν ὁ κ. Βασίλειος Μπάρμπας.

— Ἀνέλαβεν καθήκοντα καθηγητρίας εἰς τὸ Γυμνάσιον Κονίτσης ἡ δις Φεβρωνία Παναγιωτίδου.

— Ἀφίχθη εἰς Κόνιτσαν καὶ περιώδευσε τὴν ἐπαρχίαν ὁ πρῶην ὑπουργὸς κ. Γ. Μυλωνᾶς.

— Ἀφίχθη εἰς Κόνιτσαν ὁ βουλευτῆς κ. Α. Λιώρας.

— Ἀφίχθη εἰς Κόνιτσαν καὶ διένειμεν εἰς τὰ στρατιωτικὰ φυλάκια Χριστουγεννιάτικα δῶρα ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου Ἰωαννίνων κ. Δημ. Φιλίνδρης.

— Πολλοὶ συμπατριῶτες ἀφίχθησαν διὰ τὰς ἑορτὰς ἐκ Γερμανίας.

— Ἀφίχθησαν εἰς Κόνιτσαν, ἡ κ. Ἀλ. Σδράβου, ὁ κ. Ὀδ. Ἀνδρέου, ὁ κ. Κων. Ι. Ζώης, ὁ κ. Ἀνδρ. Σιῶρος, οἱ κ.κ. Δημ. Τσαρτσάλης καὶ Ἀλέκος Λαμπρίδης οἰκογενειακῶς.

— Ἀφίχθησαν καὶ μετέβησαν εἰς Βουρμπιανὴν οἱ κ.κ. Κ. Τέρτσης καὶ Χρ. Παπαχρήστου.

— Ἐπανέκαμψαν ἐξ Ἀθηνῶν οἱ κ.κ. Γ. Σουτόπουλος, Ἀλ. Κοτύλιας, ἐκ Θεσσαλονίκης ὁ κ. Σ. Χρηστίδης, ἐκ Λαρίσης ὁ κ. Κ. Βαδάσης.

— Ἀφίχθησαν ἐξ ΗΠΑ ὁ κ. Χρ. Καρρᾶς ἐξ Ἡλιορράχης, ἐκ Θεσσαλονίκης ὁ κ. Βασ. Τσαρούχης.

ΘΑΝΑΤΟΙ

λα συζ. Χρήστου Τάσιου, ἐνεκα ἀνωμάλου τοκετοῦ καὶ ἐλλείψει ἰατροῦ.

— Συνεπεία ἐκρήξεως νάρκης ἐφονεύθη εἰς Καστανέαν ὁ ποιμὴν Θεόδωρος Πρέντζας.

— Κατόπιν πτώσεως ἐφονεύθη εἰς Ἀμάραντον ἡ Δημητρούλα συζ. Σωτ. Κασιδάλα.

— Ἀπεβίωσεν εἰς ἡλικίαν 84 ἐτῶν ἐν Κονίτση ὁ Γεώργιος Κουκέσης.

— Ἀπεβίωσεν εἰς Ἀθήνας ἡ Βικτωρία Εὐνοῦ, τὸ γένος Σωτηρούλη.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

Δι' Ἀθήνας οἰκογενειακῶς ὁ κ. Πούλης Λῶλος καὶ ὁ ἐν Κονίτση ἀνταποκριτῆς μας κ. Ἀναστ. Εὐθυμίου.

Ἀνεχώρησεν ἐκ Κονίτσης ἡ δις Τράντζα (ὑπαλ. τῆς Ἐπαρχίας).

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Ὁ κ. Β. Κήττας, περιπτεριοῦχος ἐγένετο πατὴρ ἄρρενος τέκνου.

Ὁ κ. Χρ. Κίντσος ἐπίσης.

Ὁ κ. Πρόδρομος Ἀθανασίου ἐγένετο πατὴρ θήλεος.

ΓΑΜΟΙ καὶ ΜΝΗΣΤΕΙΑΙ

Εἰς Ἀθήνας ἡ Ἀρετὴ θυγάτηρ Ὀρ. Μανθούλη ἐτέλεσε τοὺς γάμους μετὰ τοῦ κ. Πάνου Λαμπρινάκου ἰατροῦ. Ἐπίσης ὁ κ. Θησεὺς Μηλίγκος μετὰ τῆς δίδος Ἀθηνᾶς Λασκαράτου.

Ἐτελέσθησαν τὴν 12-12-65 εἰς Κόνιτσαν οἱ γάμοι τοῦ κ. Χαραλάμπους Κουτσάφτη ἐκ Μαζίου, μετὰ τῆς δίδος Εὐανθίας Β. Βαγενᾶ. Εἰς Ἰωάννινα ὁμοίως τὴν 12-12-65 τοῦ κ. Θεοχάρη Μαργιόλα μετὰ τῆς δίδος Ἑλλης Δ. Τσούκα ἐκ Βουρμπιανῆς. Ἐπίσης εἰς Ἰωάννινα τὴν 26-12-65 ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ κ. Γεωργίου Π. Τσιαλιαμάνη δασικοῦ ὑπαλλήλου ἐκ Κονίτσης μετὰ τῆς δίδος Εὐτυχίας Τσιάρα, καὶ τοῦ κ. Δημοσθένους Παπαδοπούλου μετὰ τῆς δίδος Ἑλένης Π. Τσιαλιαμάνη. Εἰς Κόνιτσαν τοῦ κ. Σόλωνος Μ. Βλάχου μετὰ τῆς δίδος Εὐτέρπης Βακάλου ἐκ Δελτινακίου, εἰς Μόλισταν τοῦ κ. Παναγιώτου Γέγιου μετὰ τῆς δίδος Οὐρανίας Παπαδημητρίου ἐκ Γαναδιοῦ, εἰς Κόνιτσαν τοῦ κ. Σωτηρίου Β. Βαγενᾶ μετὰ τῆς δίδος Ἀνας Β. Χατζηευφραιμίδου καὶ τοῦ κ. Ἀριστοτέλους Χ. Ψαρᾶ (δημ.) λου ἐξ Ἀμαράντου μετὰ τῆς δίδος Φλωρίτσας Κ. Πολίτη.

Εἰς Θεσσαλονίκην ὁ ἐκ Βουρμπιανῆς ἰατρὸς (ὑφηγητῆς Πανεπιστημίου) κ. Κων. Β. Νίτσας καὶ ἡ δις Σοφία Χαντζάρα ἀν-

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

(Σημ. Οί επιθυμούντες να συμπεριληφθῶν εἰς τὸν κατωτέρω κατάλογον παρακαλοῦνται νὰ ἀπευθυνθοῦν εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ)

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΑΘΗΝΩΝ

Νίκος Ἀργιάννης, Ἀσκληπιοῦ 7, τηλ. 611. 417
Νικόλ Καζομίας, Μπενάκη 24, τηλ. 627-725
Ἰωάν. Γ. Λυμπερόπουλος, Ἀλεξ. Σούτσου 5, τηλ. 613-661.
Ναπολέων Μπάρκης, Ἀκαδημίας 63, 632-595
Νίκος Πύρρος, Ἐμμ. Μπενάκη 8 τηλ. 315-130
Πέτρος Φρόντζος, Λυκούργου 14, τηλ. 526-611

ΙΑΤΡΟΙ ΑΘΗΝΩΝ

Γεώργιος Γάκης, Παθολόγος - Ρευματολόγος, Καρνεάδου 3, τηλ. 719-746
Εὐάγγελος Γεωργίου, Παθολόγος, ΚΠόλεως 55, Συν. Παπάγου, τηλ. 651-072
Νικόλ. Γιάκας, Παθολόγος - Καρδιολόγος, Στουρνάρα 49, τηλ. 614-691
Παντελής Γιαννούλης, Καρδιολόγος, Ε. Ἀντωνιάδου 1, τηλ. 815-850
Βασίλ. Γκατσόπουλος, Καρδιολόγος - Παθολόγος, Βορείου Ἡπείρου 114, τηλ. 841-662
Φώτιος Γουσγούνης, Παθολόγος, Σόλωνος 116, τηλ. 616-563
Νικόλ. Γράβος, Καρδιολόγος, 28ης Ὀκτωβρίου 242, τηλ. 813-664
Ἀριστοτέλης Ζακόπουλος, Μαιευτὴρ, Βασ. Φρειδερίκης 40, Περιστερί, τηλ. 571-612
Πλάτων Κεχαγιᾶς, Παθολόγος, Διγενῆ Ἀκρίτα 15, τηλ. 641-872
Χαρ. Κούσιος Παθολόγος, Πατρ. Ἰωακείμ 45, τηλ. 722-507
Μιχ. Μηλίγκος, Παθολόγος, Καρδιολόγος, Σκαλιστήρη 18, τηλ. 874-568
Ἰωάννης Παπαδημούλης, Παθολόγος—Ἀναισθησιολόγος, Ζήνωνος 21, τηλ. 521-664
Νικόλαος Τράντας, Ὀφθαλμίατρος—Ὑφηγητ., Γ' Σεπτεμβρίου 47, τηλ. 812—717
Βασίλειος Χρήστου, Ἀκτινολόγος, Κανάρη 19, τηλ. 611-391
Χρῆστος Χρήστου, Χειρουργός, Λιβίνη 4 (τέρμα Ἴπποκράτους), τηλ. 647-765
Τάκης Γούσιος, Ἰατρός—Χειρουργός, Βασ. Σοφίας 37, τηλ. 716-090
Ζήσης Παπαγεωργίου, Παθολόγος—Καρδιολόγος, Κύπρου 72, τηλ. 845-593
Κώστας Ζέρβας, Παθολόγος—Καρδιολόγος, Ἀραχώβης 16, τηλ. 630-783

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ ΑΘΗΝΩΝ

Μερόπη Ἀδαμαντίδη, Ρόδου 43, τηλ. 874-702
Εὐάγ. Αλεξιάδης, Δημοκρίτου 1 τηλ. 613-508

ΠΟΛ. ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ—ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΑΘΗΝΩΝ κ.λ.π.

Λέανδρος Γεροντάκης, ἀρχιτέκτων, Βασ. Σοφίας 133, τηλ. 662-893
Πέτρος Μπάκας, πολ. μηχανικός, Βεραντζέρου 22, τηλ. 531-428
Γεώργιος Ράγκας, Πολ. μηχανικός, Ὀμήρου 39 τηλ. 626-617
Γκόσιος Ὀρέστης, πολ. μηχανικός, Πλ. Ὀμονοίας 9, τηλ. 529-637
Κων)τῖνος Τσίλης, πολ. μηχανικός, Ἀριστείδου 10, τηλ. 234-225
Χρῆστος Φλῶρος, μηχανολόγος—ἠλεκτρολόγος, Γραβιάς 16, τηλ. 613-449
Τεχνικὸν Γραφεῖον Δ. Τσάνου, Θεμιστοκλέους 16 τηλ. 624-215, 779-832
Τεχνικὸν Γραφεῖον, Ἐπαμ. Παπαχρήστου, μηχανικοῦ, Χαλκοκονδύλη 36, τηλ. 533-821

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

«Ἰωάννινα», Ν. Τσάκας, Βεραντζέρου 10, τηλ. 523-204
«Γαλήνη», Μ. Μπούνας, Πειραιῶς 16, τηλ. 522-765

ΔΙΑΦΟΡΑ

«Νυφικά διάφορα», Βεατρίκη Τσαλαμάνη, Χαλκοκονδύλη 52, τηλ. 538-207
Βιοτεχνία Νεωτερισμῶν καὶ Εἰσαγωγῶν (Ἐσώρουχα—Δαντέλλες—Πλεκτὰ κ'λπ.), Μίλτος Ζαφείρης Ο.Ε., Ἀθηναῖδος 3, τηλ. 229-564
«Νεωτερισμοί» Ἀ)φοὶ Ζαφείρη, Κολοκοτρώνη 348, τηλ. 234-070
Κορνίζες—Πίνακες, Χρῆστος Ράγκας, Βύσσης 21, τηλ. 314-264
Ραφεῖον: Φροντζος Φίλιππος, Λέκκα 3, τηλ. 236-328
Εἰσαγωγῶν: Εἶδη Γυναικεῖα, Φλῶρος Νικόλ., Εὐαγγελιστρίας 5, τηλ. 236-927
Λογιστικά: Νίκος Βρυζώνης, Ἐπιδαύρου 21, τηλ. 534-605
Ἐλαιοχρωματιστὴς Ἀνδρέας Γκόντζος, Φωτομάρα 49, τηλ. 917-892
Ραφεῖον: Νίκος Καρρᾶς, Φειδίου 2, τηλ. 627-193